

ЗВІТ
за результатами моніторингу
імплементатції
Закону України «Про медіа»

ГО «Платформа прав людини»

КИЇВ, 2024

ЗМІСТ

<u>1. ВСТУП</u>	<u>2</u>
<u>2. МЕТОДОЛОГІЯ</u>	<u>3</u>
<u>3. КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ</u>	<u>4</u>
<u>4. НАЦІОНАЛЬНА РАДА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ</u>	<u>16</u>
<u>4.1 Нормативно-правові акти.</u>	<u>16</u>
<u>4.2 Ліцензування та реєстрація медіа.</u>	<u>20</u>
<u>4.2.1 Ліцензування у сфері медіа.</u>	<u>20</u>
<u>4.2.2. Реєстрація медіа.</u>	<u>23</u>
<u>4.3. Реєстр суб'єктів у сфері медіа та електронний кабінет.</u>	<u>27</u>
<u>4.4. Нагляд та контроль за дотриманням законодавства у сфері медіа.</u>	<u>28</u>
<u>4.5. Правове регулювання медіа в умовах збройної агресії.</u>	<u>29</u>
<u>4.5.1. Обмеження щодо змісту інформації у медіа, пов'язані зі збройною агресією.</u>	<u>30</u>
<u>4.5.2. Обмеження щодо структури власності та фінансування медіа під час збройної агресії.</u>	<u>31</u>
<u>4.5.3. Обмеження діяльності іноземних лінійних медіа.</u>	<u>32</u>
<u>4.5.4. Тимчасове мовлення у період дії воєнного чи надзвичайного стану.</u>	<u>32</u>
<u>4.5.5. Заборона поширення аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора на території України.</u>	<u>34</u>
<u>4.5.6. Перелік осіб, які створюють загрозу національній безпеці.</u>	<u>35</u>
<u>5. ПУБЛІЧНІ АУДІОВІЗУАЛЬНІ МЕДІА ТА МЕДІА ГРОМАД.</u>	<u>36</u>
<u>5.1. Місцеві публічні аудіовізуальні медіа та реорганізація комунальних телерадіоорганізацій.</u>	<u>36</u>
<u>5.2. Аудіовізуальні медіа громад.</u>	<u>37</u>
<u>6. СТВОРЕННЯ ОРГАНІВ СПІЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.</u>	<u>38</u>
<u>7. СТАН ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ ІНШИМИ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.</u>	<u>39</u>
<u>7.1. Кабінет Міністрів України.</u>	<u>40</u>
<u>7.2. Міністерство культури та інформаційної політики.</u>	<u>43</u>
<u>7.3. Міністерство юстиції України.</u>	<u>44</u>
<u>7.4. Міністерство внутрішніх справ України.</u>	<u>45</u>
<u>7.5. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України.</u>	<u>45</u>
<u>7.6. Міністерство фінансів України.</u>	<u>45</u>
<u>7.7. Державне агентство з питань кіно.</u>	<u>47</u>
<u>7.8. Державна міграційна служба України.</u>	<u>48</u>
<u>7.9. Антимонопольний комітет України.</u>	<u>48</u>
<u>7.10. Інші державні органи.</u>	<u>49</u>

1. ВСТУП

24 лютого 2022 року російська федерація, здійснивши повномасштабне вторгнення, почала новий етап війни проти України. Він супроводжується, з одного боку, широкомасштабними воєнними діями, систематичними і цілеспрямованими кампаніями дезінформації та пропаганди, великими людськими втратами, тимчасовою окупацією нових територій, страшними соціальними, економічними та екологічними наслідками. З іншого – героїзмом, стійкістю і об'єднанням українського народу для відсічі агресору, посиленням євроінтеграційних прагнень українського народу, активізацією зусиль, спрямованих на вступ до Європейського Союзу та Північноатлантичного альянсу.

23 червня 2022 року Європейська рада надала Україні статус кандидата у члени Європейського Союзу (далі - ЄС). Водночас Єврокомісія (ЄК) висунула 7 вимог, які Україна повинна була виконати для підтвердження цього статусу. Мова йшла не лише про протидію корупції та монополіям, про подальше реформування у сферах здійснення правосуддя, протидії відмиванню коштів, отриманих незаконним шляхом, захисту прав нацменшин, але й про реформування медіасфери. Зокрема, ЄК зазначила, що з метою подолання впливу приватних інтересів в сфері медіа, приведення законодавства України у відповідність до Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги та зміцнення ролі незалежного регуляторного органу має бути прийнято Закон України "Про медіа" (далі - Закон).

13 грудня 2022 Верховна Рада України прийняла згаданий Закон України "Про медіа" (далі - Закон) в другому читанні та цілому. Прикінцеві та перехідні положення Закону передбачають, що він набирає чинності через три місяці з дня його опублікування, тобто, з 31 березня 2023.

Закон України "Про медіа", який прийшов на заміну 5-ти іншим законам, передбачає системні зміни в медійній сфері, запроваджує нові інститути і підходи в регулюванні. В ньому з'явилась нова європейська термінологія, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення стала конвергентним (єдиним) регулятором для всіх суб'єктів у сфері медіа. Закон також передбачає реформування комунальних телерадіоорганізацій і перетворення їх в публічні аудіовізуальні медіа, створення органів спільного регулювання. Крім того, в Законі систематизовано обмеження щодо поширення певних видів контенту, передбачено особливості правового регулювання діяльності медіа в умовах збройної агресії (розділ 9 Закону). Система проведення перевірок та застосування заходів реагування на порушення медійного законодавства також отримала новий дизайн.,

Закон отримав позитивну оцінку експертів Ради Європи (далі - РЄ), які зазначили у висновку, що він відповідає не тільки стандартам Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги, а й конвенційним стандартам РЄ щодо свободи вираження поглядів. Єврокомісія, в свою чергу, після моніторингу виконання 7 вимог, пов'язаних із отриманням Україною статусу кандидата в члени ЄС, в червні 23-го року заявила, що повністю виконано дві з них, а саме проведено медійну та судову реформи.

Прийняття згаданого базового і системного нормативно-правового акту стало лише першим кроком на шляху здійснення реформування у сфері медіа. Не менш важливим був наступний етап - підготовка та прийняття відповідних підзаконних нормативно-правових актів, створення органів співрегулювання та вчинення інших дій, спрямованих на забезпечення ефективної дії закону на практиці.

Перехідні положення Закону України “Про медіа” визначають обов’язки суб’єктів владних повноважень та суб’єктів у сфері медіа щодо вчинення дій, спрямованих на імплементацію його положень. Цей моніторинг проводився з метою перевірки стану виконання зазначених вимог закону в частині імплементації його положень учасниками відносин у сфері медіа, з’ясування ступеню його виконання та наявних перешкод, які гальмують втілення приписів закону в життя. За результатами дослідження підготовлено висновки та рекомендації, які допоможуть створити дорожню карту подальшої реалізації реформи згідно Закону України “Про медіа”.

2. МЕТОДОЛОГІЯ

Методологія цього дослідження передбачає, що збір та аналіз інформації здійснюється в декілька етапів. На першому етапі моніторингу було проведено аналіз норм Закону та визначено процедури, механізми, які має бути створено, запущено, або проведено у передбачені Законом строки.

Насамперед було створено перелік суб’єктів владних повноважень, на яких покладено обов’язок розробити необхідні підзаконні нормативно-правові акти для імплементації Закону. Також, було визначено нові механізми регулювання, передбачені Законом, серед яких створення органів співрегулювання, реформа комунальних аудіовізуальних медіа, нові процеси реєстрації та ліцензування медіа, створення реєстру заборонених медіа-сервісів держави агресора тощо.

Наступним етапом моніторингу був збір та аналіз інформації на офіційних сайтах суб’єктів владних повноважень, з метою встановлення кількісних та якісних показників виконання ними, вимог Закону стосовно імплементації положень останнього. Також, для отримання більш розгорнутої та вичерпної інформації про стан імплементації Закону, експертами було направлено низку запитів до відповідних органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

На підставі зібраної під час моніторингу інформації експертами ППЛ проведено порівняльний аналіз норм Закону в частині імплементації його положень та стан їх виконання. Результати проведеного аналізу було узагальнено, на їх підставі зроблено відповідні висновки та запропоновано рекомендації для подальшого покращення процесу імплементації Закону.

3. КЛЮЧОВІ ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

1) Незалежність національного медіарегулятора.

24.02.2023 року та 09.11.2023 року Верховною Радою України було прийнято Закони про державний бюджет, якими на 2023 та 2024 роки було зупинено дію норм Закону України "Про медіа" в частині гарантій фінансування Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (далі - Національна рада, Нацрада) та її апарату. Наразі, працівники апарату отримують заробітну плату в загальному для державних службовців порядку, а посадові оклади членів та членкинь Національної ради визначаються [Постановою](#) Кабінету Міністрів України №304 від 20 квітня 2016 р¹.

Крім того, 24.08.2023 року Верховною Радою України прийнято Закон України "Про правотворчу діяльність", який вводиться в дію через рік після скасування воєнного стану в Україні. Цим законом передбачено обов'язок Національної ради проводити державну реєстрацію своїх нормативно-правових актів в Міністерстві юстиції України.

Зазначені закони не узгоджуються із нормами статті 30 Директиви Європейського парламенту і Ради 2010/13/ЄС від 10.03.2010 року щодо забезпечення державами незалежності регулятора від Уряду. Зокрема, із наступними вимогами до держав-членів: "...забезпечують їх правову відокремленість та функціональну незалежність від своїх урядів та будь-яких інших публічних або приватних органів", "...повинні забезпечити наявність у національних регуляторних органів будь-якого рівня адекватних фінансових та людських ресурсів для ефективного виконання покладених на них функцій ... повинні забезпечити наявність у національних регуляторних органів будь-якого рівня власних річних бюджетів, які повинні бути публічними."

Рекомендація:

Верховній Раді України - привести Закони України щодо фінансової та функціональної незалежності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у відповідність до Директиви Європейського парламенту і Ради 2010/13/ЄС від 10.03.2010 року. Зокрема, прибрати із Закону України "Про правотворчу діяльність" обов'язкову для Національної ради державну реєстрацію своїх нормативно-правових актів та зняти блокування з норм Закону України "Про медіа", які передбачають фінансові гарантії незалежності медійного регулятора.

¹ Постанова Кабінету Міністрів України №304 від 20 квітня 2016 р. "Про умови оплати праці посадових осіб, керівників та керівних працівників окремих державних органів, на яких не поширюється дія Закону України "Про державну службу".

2) Стан виконання Закону Кабінетом Міністрів України та іншими органами державної виконавчої влади.

Аналіз нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України свідчить, що в строки, передбачені пунктом 34 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про медіа" (до 30.06.2023 року), прийнято:

- 5 постанов, якими приведено у відповідність до нового медійного законодавства термінологію;
- Постанову Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 № 76_ "Деякі питання реалізації положень Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію" щодо бронювання військовозобов'язаних на період мобілізації та на воєнний час" стосовно бронювання працівників лінійних медіа.

Проте, Урядом станом на березень 2024 року не виконано наступні вимоги Закону України "Про медіа":

- Не прийнято зміни до постанов Кабінету Міністрів України про військово-транспортний обов'язок;
- Не внесено на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення Закону України "Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)" у відповідність із Законом України "Про медіа";
- Не внесено на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо врегулювання статусу та засад діяльності суб'єкта у сфері парламентського мовлення;
- Не виконано вимог щодо фінансування діяльності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення в порядку та обсягах, визначених Законом;
- Не затверджено та не забезпечено функціонування механізму надання державними органами на запит суб'єктів у сфері медіа інформації щодо громадянства співака (співачки) з метою забезпечення виконання вимог Закону України "Про культуру"

Іншими органами державної влади у визначений Законом України "Про медіа" строк (тобто до 30.06.2023 року):

- Державною міграційною службою не підготовлено фінального тексту проекту постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку надання державними органами на запит суб'єкта у сфері медіа інформації щодо громадянства (у тому числі у будь-який період після 1991 року) співака (співачки)";
- Антимонопольним комітетом України: не розроблено та не затверджено проекти методик визначення меж ринків у сфері медіа і розповсюдження (поширення) та споживання рекламної інформації.

Державним агентством з питань кіно, в порядку імплементації Закону України “Про медіа”, видано наказ від 27 квітня 2023 року № 56 "Про затвердження Переліку офіційної та неофіційної символіки (емблем) збройних сил Російської Федерації"² поширення якої заборонено відповідно до Закону України "Про заборону пропаганди російської нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави – терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну".

Агентство станом на 31.03.2024 року **не здійснило** перевірку фільмів, на які видано прокатні посвідчення, на предмет наявності в них пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України (строк на виконання визначений законом - 30.09.2023 року).

Також ним не внесено до Державного реєстру фільми, яким на день набрання чинності Законом України "Про медіа" видано посвідчення на право розповсюдження і демонстрування (строк на виконання визначений законом - 30.09.2023 року).

Рекомендація:

Кабінету Міністрів України та центральним органам державної влади - пришвидшити підготовку та внесення до Верховної Ради України проєктів Законів, а також розробку, прийняття власних нормативно-правових актів на виконання вимог Закону України “Про медіа”.

3) Стан підготовки та прийняття нормативно-правових актів Національною радою.

Закон України “Про медіа” визначає провідну роль Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення у впровадженні нових механізмів регулювання медіа в Україні. Зокрема, на неї покладається найбільше (порівняно з іншими державними органами) обов'язків щодо розробки та прийняття підзаконних нормативно-правових актів щодо регулювання сфери. Нацрада у визначені законом строки, до 31.08.2023 р., прийняла переважну більшість з них, частину прийняла з порушенням, але й досі в процесі розробки і прийняття перебувають чотири нормативно-правові акти. Зокрема, не прийнято:

- Порядок розробки та затвердження максимально граничних тарифів на послуги постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра (затверджується Національною радою за погодженням з Антимонопольним комітетом України та Регулятором комунікаційних послуг). Планується, що він буде прийнятим в квітні 2024 року.
- Максимально граничні тарифи на послуги постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з

²<https://tinyurl.com/27lkntaq>

використанням радіочастотного спектра (затверджуються Нацрадою після отримання висновку Регулятора комунікаційних послуг). Планується, що він буде прийнятим в квітні 2024 року.

- Типові умови договору на постачання електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра (затверджуються Національною радою за погодженням з Антимонопольним комітетом України та Регулятором комунікаційних послуг). Планується, що він буде прийнятим в квітні 2024 року.
- Методики (метрології) визначення зони покриття каналу мовлення чи мережі цифрового (аналогового) наземного телевізійного мовлення (затверджуються рішенням Національної ради з урахуванням проведених консультацій з Регулятором комунікаційних послуг). Робота над проектом документа продовжується. Орієнтовного строку прийняття не визначено. На даний час напрацьовано текст змін до Закону України “Про медіа”³, якими пропонується обов’язок затвердження цього акту покласти на Регулятора комунікаційних послуг.

Рекомендація:

Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення - пришвидшити розробку та затвердження нормативно-правових актів, передбачених Законом України “Про медіа”. В тому числі, консолідувати зусилля інших органів державної влади, які беруть участь в їх розробці чи погодженні.

4) Виконання вимог Закону щодо ліцензування суб'єктів у сфері аудіовізуальних медіа за новою процедурою.

До набрання чинності Законом України “Про медіа” ліцензувались всі види телебачення та радіомовлення, а також діяльність провайдерів. Нові норми медійного законодавства передбачають, що ліцензуванню підлягає виключно мовлення з використанням радіочастотного спектра (наземне ефірне радіомовлення, тобто аналогове радіо, цифрове радіо і цифрове та ефірне телебачення), а також постачання електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра. Всі інші види аудіовізуальних медіа, які здійснюють мовлення без використання радіочастотного спектру, мають пройти лише процедуру реєстрації, яка значно простіше, дешевше ліцензування, а статус “реєстранта” є безстроковим.

Протягом звітнього періоду Нацрадою було вчинено наступні дії та прийнято наступні рішення в сфері ліцензування:

- внесено до Реєстру суб'єктів у сфері медіа, без проходження будь-яких додаткових процедур, інформацію про **642 аудіовізуальні медіа**, які залишились ліцензіатами і мали діючі ліцензії на момент набрання чинності Законом;
- видано **72 нові ліцензії на мовлення** для аудіовізуальних медіа;

³ https://kompkd.rada.gov.ua/news/main_news/76166.html

- продовжено термін дії ліцензій **37 аудіовізуальним медіа**, які використовують радіочастотний спектр;
- **анульовано 30 ліцензій аудіовізуальних медіа на підставі поданих ліцензіатами заяв. Інші** підстави⁴ для анулювання ліцензій або внесення змін до реєстру Національна рада не застосовувала;
- видано на позаконкурсних засадах ліцензію на постачання послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра із загальнонаціональною категорією покриття товариству з обмеженою відповідальністю "ЗЕОНБУД", яке до набрання чинності Закону мало ліцензію провайдера програмної послуги багатоканальної телемережі у стандарті DVB-T/DVB-T2;⁵
- за результатами проведеного конкурсу видано Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення ліцензію на постачання послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра ефірної багатоканальної електронної комунікаційної мережі МХ-7 із загальнонаціональною категорією покриття;
- видано на позаконкурсних засадах ліцензії двом постачальникам електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра із місцевою категорією - товариству з обмеженою відповідальністю "Ера Продакшн" та товариству з обмеженою відповідальністю "ТРК "Експрес-Інформ".

Аналіз інформації, яка стосується прийняття відповідних нормативно-правових актів, реалізації процедур у сфері ліцензування свідчить про ефективний початок роботи регулятора в цьому напрямку. Разом з цим, з боку громадського сектору та окремих медіа лунають зауваження⁶ та пропозиції стосовно обґрунтованості рішень регулятора при проведенні конкурсів в частині визначення переможців. Зміст відповідних рішень регулятора свідчить, що частково вони мають рацію.

Рекомендація:

Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення - продовжити ефективну практику реалізації повноважень у сфері ліцензування та покращити обґрунтування своїх рішень в частині визначення переможців при проведенні конкурсів.

5) Виконання вимог Закону щодо реєстрації суб'єктів у сфері медіа за новою процедурою.

З набранням чинності Закону було оновлено попередні і запроваджено нові підходи щодо реєстрації медіа. Так, для друкованих медіа, реєстрацію яких раніше здійснювали підрозділи Міністерства юстиції України, передбачено

⁴ У зв'язку із невідповідністю структури власності ліцензіата, ненадання доступу до сервісу для здійснення Національною радою офіційного моніторингу, отримання рішення суду про анулювання ліцензії тощо.

⁵ <https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/R-2023-00902.pdf>

⁶ <https://detector.media/rinok/article/222969/2024-02-15-vak-spryvaty-bilshiy-doviri-do-konkursiv-natsrady-na-otrymannya-chastot-onovleno/>

добровільну реєстрацію в мирний час і обов'язкову під час дії норм Розділу 9 Закону⁷. Новелою Закону є визначення статусу і процедури добровільної реєстрації онлайн-медіа. Суб'єкти супутникового мовлення, які проходили процедуру ліцензування, після 31 березня 2023 року стали реєстрантами. Аналогічно, з ліцензіатів в реєстранти “перейшли” провайдери аудіовізуальних сервісів. Загалом, будь-які аудіовізуальні та аудіальні медіа-сервіси, які працюють за будь-якою технологією, без використання радіочастотного спектру, підлягають реєстрації. Іноземні лінійні медіа реєструються, якщо вони походять не з країн Європейського Союзу.

За період з 31 березня 2023 року по 31 березня 2024 року Нацрадою було прийнято наступні рішення в сфері реєстрації медіа:

● **Зареєстровано:**

- 2115 суб'єктів у сфері друкованих медіа;
- 290 суб'єктів у сфері онлайн-медіа (229 вебсайтів; 21 youtube-каналів; 13 сторінок у Facebook; 12 telegram-каналів; 8 сторінок в Instagram; 4 у TikTok; 1 у мережі X; 1 у Viber; 1 у Whatsapp).
- 149 провайдерів аудіовізуальних сервісів;
- 39 суб'єктів у сфері медіа, що здійснюють мовлення без використання радіочастотного спектра (лінійне медіа);
- 38 іноземних лінійних медіа;
- 7 суб'єктів у сфері аудіовізуальних медіа на замовлення (нелінійний медіа-сервіс).

За рік дії Закону регулятор **відмовив у реєстрації тільки трьом медіа**. Двом друкованим - з підстав невідповідності структури власності вимогам, визначеним Законом і одному онлайн-медіа - у зв'язку з тим, що інформація, подана заявником для реєстрації, не відповідала вимогам статті 63 Закону.⁸

На прохання суб'єктів у сфері медіа Національною радою було скасовано реєстрацію **59 медіа**, серед яких:

- 14 суб'єктів у сфері медіа, що здійснюють мовлення без використання радіочастотного спектра (лінійне медіа);
- 31 провайдер аудіовізуальних сервісів;
- 13 суб'єктів у сфері друкованих медіа;
- 1 суб'єкт у сфері онлайн-медіа.

Співвідношення прийнятих у звітний період Нацрадою рішень про реєстрацію медіа та кількості рішень про відмову у їх реєстрації свідчить про те, що процедура реєстрації для медіа є достатньо простою і доступною, а медіарегулятор не використовував формальних підстав для відмови у реєстрації. У разі виявлення технічних помилок чи неточностей у

⁷ З моменту визнання Верховною Радою України певної держави державою-агресором (державою-окупантом) та протягом п'яти років з дня прийняття Верховною Радою України рішення про скасування такого статусу.

⁸ <https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2024/02/R-2024-00447.pdf>

поданих на реєстрацію документах спеціалісти Нацради повідомляли реєстрантів про них та надавала час на виправлення помилок. Поряд з цим, драфтом законопроекту про внесення змін до Закону України “Про медіа”, який зараз проходить громадське обговорення,⁹ пропонується збільшити строк реєстрації з 30 до 60 днів. Поправка, за інформацією авторів обумовлена тим, що регулятор у випадках, коли є суттєві зауваження до заявника або навантаження в частині одночасних реєстраційних та ліцензійних процедур може, формально, не вкладатися у місячний строк.

Рекомендація:

Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення - продовжити ефективну практику реалізації повноважень у сфері реєстрації медіа та звернути увагу на необхідність дотримання строків реєстраційних дій, визначених законодавством.

б) Створення і ведення реєстру суб'єктів у сфері медіа та електронного кабінету.

Для забезпечення ефективного механізму проведення ліцензійних та реєстраційних дій, електронного обміну інформацією, документами та ефективної взаємодії між регулятором та суб'єктами у сфері медіа Закон України “Про медіа” покладає на Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення обов'язок створення та ведення реєстру суб'єктів у сфері медіа та електронного кабінету. Однак, через брак бюджетного фінансування, загалом, і невиконання Урядом норм Закону щодо передбачення необхідного бюджетного фінансування у 2023-му році, зокрема, протягом звітного періоду реєстр та кабінет не було створено. В січні 2024 року, за рахунок міжнародної технічної допомоги, яку донори надають для створення цифрової інфраструктури в Україні, було введено в дослідну експлуатацію Державну автоматизовану інформаційно-комунікаційну систему "TERES-Реєстр у сфері медіа" (частину реєстру, яка стосується проведення ліцензійних та реєстраційних дій)¹⁰. Інші частини реєстру знаходяться в процесі розробки.

В зв'язку з тим, що програмне забезпечення для роботи електронного кабінету також не було розроблено, вся комунікація між суб'єктами у сфері медіа та Нацрадою здійснюється шляхом направлення документів в паперовій формі на її поштову адресу або в електронній формі з використанням електронного цифрового підпису. Тобто, вся діяльність регулятора та медіа, яка могла бути в цій частині автоматизованою, цифровою, фактично ведеться в ручному режимі, що спричиняє як додаткові навантаження на діяльність Нацради, так і створює незручності для суб'єктів у сфері медіа.

⁹ https://kompkd.rada.gov.ua/news/main_news/76166.html

¹⁰ <https://tinyurl.com/2b53dexq>

Рекомендація:

Нацраді - звернутись до Кабінету Міністрів України з пропозицією про внесення змін до Закону України “Про Державний бюджет України на 2024 рік” з метою виділення коштів на подальшу розробку програмного забезпечення реєстру суб'єктів у сфері медіа та електронного кабінету.

Кабінету Міністрів України - підготувати відповідні зміни до Закону України “Про Державний бюджет України на 2024 рік” з метою виділення коштів на подальшу розробку програмного забезпечення реєстру суб'єктів у сфері медіа та електронного кабінету та направити їх на розгляд до Верховної Ради України.

Верховній Раді України - внести зміни до Закону України “Про Державний бюджет України на 2024 рік” та виділити кошти на подальшу розробку програмного забезпечення реєстру суб'єктів у сфері медіа та електронного кабінету.

7) Відповідальність за порушення медійного законодавства.

Закон запровадив нову, багаторівневу систему заходів реагування на порушення з боку медіа. Вона, зокрема, містить багато запобіжників у вигляді строку давності притягнення до відповідальності, чіткого окреслення строків, протягом яких мають відбуватись певні процедури під час застосування заходів, а також дозволяє пропорційно реагувати на можливі порушення. Найбільш важкі “санкції”, як-то заборона поширення онлайн-медіа, скасування реєстрації друкованого медіа або анулювання ліцензії - застосовуються тільки у випадку систематичних, грубих порушень. За незначні порушення застосовується “припис”, який за змістом є вказівкою на допущену помилку з боку медіа з вимогою її виправити і не допускати в майбутньому.

Протягом звітного періоду не застосовувались заходи реагування за вчинення грубих порушень, а за вчинення незначних та значних порушень Нацрадою застосовано **29 заходів реагування, зокрема:**

14 приписів (12 - до аудіовізуальних та 2 до онлайн-медіа) за:

- недотримання програмної концепції мовлення;
- трансляції без вихідних даних (позивних);
- невідокремлення соціальної реклами від інших програм;
- поширення висловлювань, що підбурюють до дискримінації чи утисків стосовно окремих осіб чи груп осіб;
- недотримання правил мовлення у дні пам'яті і жалоби.

15 штрафів до аудіовізуальних медіа за:

- відсутність мовлення упродовж 14 днів поспіль;
- відмова (у тому числі повторно) у проведенні перевірки;
- поширення нецензурних висловлювань, що можуть завдавати шкоди фізичному, психічному або моральному розвитку дітей;

- неподання ліцензіатом заяви про внесення змін до Реєстру суб'єктів у сфері медіа у зв'язку зі змінами.

Кількість та зміст застосованих Нацрадою заходів реагування свідчить про те, що регулятор протягом звітного періоду не був зосереджений на застосуванні “санкційного” механізму Закону. Більшість порушень було виявлено під час проведення планових перевірок аудіовізуальних медіа або у відповідь на скарги з боку читачів/глядачів. Так само, за змістом порушень можна побачити, що здебільшого вони носили формальний, технічний характер, а також те, що частина їх зумовлена недостатньою обізнаністю суб'єктів у сфері медіа щодо вимог нового законодавства.

Рекомендація:

Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення, громадським організаціям - продовжувати проводити, масштабувати просвітницьку та роз'яснювальну роботу щодо норм нового законодавства серед всіх суб'єктів у сфері медіа.

8) Особливості регулювання медіа-сервісів в умовах збройної агресії. Дозволи на тимчасове мовлення.

Важливими новелами Закону України "Про медіа" є норми, які визначають особливості діяльності медіа, медіа-сервісів в умовах збройної агресії. Вони встановлюють низку обмежень щодо змісту інформації, що поширюється у медіа, а також щодо структури власності та фінансування медіа, щодо особливостей діяльності медіа на територіях з особливим режимом мовлення та вирішують деякі питання щодо медіа, які опинились на тимчасово окупованих територіях України тощо.

Протягом звітного періоду Нацрадою не було застосовано жодних заходів реагування, пов'язаних із поширенням забороненого контенту, а також із порушеннями вимог законодавства України щодо структури власності, фінансування медіа під час збройної агресії. Не ухвалювалось й рішень про скасування реєстрації іноземних лінійних медіа.

● Тимчасові дозволи.

У період з 31 березня 2023 року по 31 березня 2024 року Нацрадою **видано 133 дозволи на тимчасове мовлення 30-ти теле- та радіомовникам.**

Найбільшу кількість дозволів на тимчасове мовлення отримали:

- Центральна телерадіостудія Міністерства оборони України - 44 дозволи;
- АТ “НСТУ” - 35 дозволів;
- ТОВ “ТВК “Матрікс+” - 8 дозволів;
- ПГО “Громадське радіо” - 5 дозволів.

За рік дії Закону, Нацрада **прийняла рішення про анулювання 66 дозволів на тимчасове мовлення.** Більшість з них (55 дозволів)

анульовано у зв'язку з включенням територій, на які видано дозвіл, до тимчасово окупованих. Сім доволів було анульовано у зв'язку з відсутністю мовлення впродовж місяця та три дозволи - за зверненнями суб'єктів у сфері медіа.

Таким чином, за рік дії Закону, Нацрада застосовувала такий захід реагування, як анулювання дозволів на тимчасове мовлення, тільки з причин, які пов'язані із перебігом війни, а не з порушенням норм чинного законодавства України.

- **Тимчасове призупинення ліцензій всіх суб'єктів, чия адреса, за якою здійснюється редакційний контроль, знаходиться на окупованій території.**

У період з 31 березня 2023 року по 31 березня 2024 року Нацрадою було тимчасово призупинено **70 ліцензій 48 суб'єктам у сфері медіа в зв'язку з тим, що адреса цих медіа знаходиться на окупованій території**, на підставі ст. 87, 90, 122 Закону України «Про медіа», наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією». ¹¹

- **Перелік аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора.**

На виконання вимог Закону, рішенням Національної ради від 08.06.2023 №382 було затверджено Положення про Перелік аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора.¹² Протягом звітнього періоду, на підставі Закону та цього Положення, медіарегулятором **22 медіа-сервіси було включено** до Переліку аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора.¹³

- **Перелік осіб, які створюють загрозу національній безпеці України.**

Протягом звітнього періоду до зазначеного переліку було внесено низку змін, зокрема:

- 27.07.2023 року - МКІПом на підставі листа СБУ до нього включено, російського актора Олексія Кравченка (за участь у пропагандистському фільмі), а 06.11.2023 року, - Ярослава Дронова (російського співака);
- 21.03.2024 року, - Національна рада прийняла рішення про включення до цього переліку двох російських акторів - Віктора Бабака і Кирила Кузнецова через їх пропагандистську діяльність.

¹¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1668-22#Text>

¹² <https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/R-2023-00382-D.pdf>

¹³ <https://tinyurl.com/28mjkjc4>

Рекомендація:

Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення - провести аналіз причин не застосування або поодинокого застосування механізмів, визначених Розділом 9 Закону України “Про медіа” та вжити необхідних заходів для підвищення ефективності їх застосування (зміни до законодавства, запит на додаткові ресурси, зміна пріоритетів використання ресурсів тощо).

9) Реформування комунальних телерадіоорганізацій та створення медіа громад.

Серед іншого, Закон України “Про медіа” передбачив реформу комунальних телерадіокомпаній, які мають трансформуватися в публічні аудіовізуальні медіа, а також можливість створення медіа громад. Дану реформу, насамперед, спрямовано на те, щоб зменшити вплив органів місцевого самоврядування на редакційну політику медіа, забезпечити їх незалежність. Враховуючи, що Закон набрав чинності під час повномасштабного вторгнення він передбачив відтермінування крайнього строку прийняття рішення органами місцевого самоврядування про початок реорганізації відповідних медіа на 6 місяців після закінчення дії правового режиму воєнного стану. З іншого боку, він і не заборонив реалізувати таку можливість зараз.

За інформацією Нацради **станом на 31 березня 2023 року** в Україні було **138 комунальних телерадіоорганізацій**.

За рік дії Закону жодне місцеве публічне аудіовізуальне медіа не було зареєстровано. Однак, за інформацією Національної асоціації медіа (далі - НАМ), Телекомпанія МИГ з міста Южного стала однією з перших в Україні комунальних медіакомпаній, яка розпочала процес реформування, і яка є учасницею спеціального проєкту НАМ з реформування комунальних медіа.¹⁴ 29 березня 2024 р. Южненська міська рада прийняла рішення про зміну назви медіа TvMig Yuzhny та про новий редакційний Статут.¹⁵ Ще вісім медіа знаходяться на етапі узгодження документів з органами місцевого самоврядування з метою реформування.

Основними причинами низької активності в переході компаній із звичайних комунальних в місцеві публічні аудіовізуальні медіа є відтермінований Законом “дедлайн”, а також неактуальність таких дій під час війни (за словами представників самих медіа).

Слід також звернути увагу, що протягом звітнього періоду не було зареєстровано або проліцензовано **жодного медіа громад**.

¹⁴ <https://www.facebook.com/nam.org.ua?locale=ru>

¹⁵ <https://tinyurl.com/2bvgmmcm>

Рекомендація:

Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення, громадським організаціям - після отримання успішних прикладів створення місцевих публічних аудіовізуальних медіа провести заходи для популяризації та масштабування досвіду.

Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення - розглянути можливість проведення конкурсу і видачі ліцензій для мовлення громад, а разом з громадськими організаціями проводити просвітницьку роботу серед потенційних суб'єктів щодо можливостей, як ліцензування так і реєстрації таких медіа.

10) Співрегулювання

Закон України “Про медіа” запровадив можливість створення системи органів спільного регулювання, метою якої є забезпечення участі медіа у розробці та визначенні вимог до змісту інформації, яка ними поширюється (напрацювання кодексів (правил) створення та поширення інформації), та недопущення цензури і зловживань свободою слова. Крім того, органи співрегулювання уповноважені надавати експертні висновки щодо відповідності поширеної у медіа, яке є учасником такого органу спільного регулювання, інформації вказаним вище кодексам.

Наразі існує три робочі групи, які працюють над створенням органів спільного регулювання в аудіовізуальній, аудіальній сферах та у сфері онлайн-медіа. Вони напрацювали відповідні статuti, робочі документи і в березні ¹⁶ розпочали процес реєстрації.

Представники від друкованих медіа не ініціювали створення свого органу співрегулювання. На час підготовки цього Звіту жодної заяви від них до Національної ради не надходило. Не розпочався і процес створення органу співрегулювання для платформ спільного доступу до відео, але через те, що подібних сервісів в Україні поки що не існує.

Національна рада приймала рішення та брала участь у заходах, необхідних для створення органів спільного регулювання, у повній відповідності до вимог Закону.

Рекомендація:

Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення - продовжити ефективну підтримку процесу створення органів спільного регулювання та прокомунікувати із представниками друкованих медіа необхідність і доцільність ініціювання цього процесу.

¹⁶<https://webportal.nrada.gov.ua/olena-nitsko-u-nas-ye-absolyutna-vpevnenist-shho-organy-spivregulyvannya-budut-diyevymy/>

4. НАЦІОНАЛЬНА РАДА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ

Національна рада є незалежним конституційним постійно діючим колегіальним державним органом, що діє на підставі Конституції України, Закону України “Про медіа” та інших законів України і здійснює державне регулювання, нагляд і контроль у сфері медіа.

Закон України “Про медіа” суттєво розширив повноваження Нацради та поклав на цей орган державного регулювання спеціальні повноваження щодо розробки та прийняття більшості нормативно-правових актів для імплементації Закону.

Окрім прийняття та затвердження відповідних нормативно-правових актів, до повноважень Нацради було віднесено реєстрацію всіх медіа, їх ліцензування, створення та ведення реєстру у сфері медіа, нагляд та контроль за дотриманням законодавства у сфері медіа, тощо.

В цьому розділі буде проаналізовано реалізацію тих повноважень Нацради, які безпосередньо стосуються імплементації Закону України “Про медіа”.

4.1 Нормативно-правові акти.

Законом України “Про медіа” визначено, що Національна рада у випадках, визначених законодавством, і в межах своїх повноважень ухвалює нормативно-правові акти (у тому числі регуляторні) та акти індивідуальної дії.

Закон України “Про медіа” передбачає, що Національна рада має прийняти **28 нормативно-правових актів**. Фактично у строки визначені Законом) прийнято **18 нормативно-правових актів**, з пропуском строків - **6**, не прийнято - **4** нормативно-правових акта.

Крім того, Закон України “Про медіа” передбачає, що кожний проєкт нормативно-правового акта Національної ради, що регулює діяльність суб’єктів у сфері медіа, оприлюднюється на офіційному веб-сайті Національної ради разом¹⁷ із пояснювальною запискою з метою проведення їх громадського обговорення для одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об’єднань. Усі одержані зауваження та пропозиції, Національна рада розглядає, та повністю або частково враховує, або мотивовано відхиляє. Така процедура забезпечує прозорість прийняття рішень та публічність, та дає можливість максимально ефективно напрацювати нормативний акт з урахуванням інтересів широкого кола суб’єктів, яких він стосується.

Відповідно до ч.6 та ч.7 ст.87 Закону України “Про медіа”, нормативно-правові акти Національної ради (у тому числі регуляторні) не підлягають державній реєстрації, розробляються, приймаються та набирають чинності у порядку, визначеному цим Законом. Проєкти нормативно-правових актів Національної ради не потребують погодження з

¹⁷ <https://webportal.nrada.gov.ua/category/proyekty-dlya-gromadskogo/>

іншими державними органами, крім випадків, передбачених цим Законом.

Разом з цим, 24.08.2023 року Верховною Радою України прийнято Закон України “Про правотворчу діяльність” (вводиться в дію через рік після скасування воєнного стану в Україні), яким передбачено обов’язок органів державної влади та місцевого самоврядування проводити державну реєстрацію своїх нормативно-правових актів. Це стосується і Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Отже, зазначений Закон фактично повертає процедуру погодження підзаконних нормативно-правових актів Нацради з Міністерством юстиції України і дає можливість Уряду впливати на правотворчу діяльність медійного регулятора. Зазначений підхід, на нашу думку, не узгоджується із нормами ст. 30 Директиви Європейського парламенту і Ради 2010/13/ЄС від 10.03.2010 року щодо забезпечення державами незалежності регулятора від Уряду, а також з вимогами ЄС до України у зв’язку із отриманням статусу “кандидата” в частині зміцнення ролі незалежного регуляторного органу.

Протягом звітнього періоду основна частина нормативно-правових актів була прийнята Національною радою в строки, визначені законом. Інші ж акти були або прийняті з порушенням строків, або взагалі не прийняті станом на 31.03.2024 року:

I. В строки визначені Законом України “Про медіа” прийнято 18 нормативних актів:

- 1) Регламент Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (Рішення Національної ради від 20.04.2023 № 339 (зі змінами, внесеними рішенням Національної ради від 20.07.2023 № 529)).¹⁸
- 2) Положення про особливості ліцензування та реєстрації у сфері медіа в період дії воєнного чи надзвичайного стану (Рішення Національної ради № 349 від 18.05.2023 (зі змінами, внесеними рішенням Національної ради від 14.09.2023 № 853)).¹⁹
- 3) Порядок подання до Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення заяв щодо ліцензування суб’єктів у сфері медіа (Рішення Національної ради № 350 від 18.05.2023 (зі змінами, внесеними рішенням Національної ради від 16.10.2023 № 1051)).²⁰
- 4) Методика розрахунку ліцензійного збору та плати за внесення змін до Реєстру суб’єктів у сфері медіа (Рішення Національної ради № 351 від 18.05.2023 (зі змінами, внесеними рішенням Національної ради від 28.09.2023 № 936)).²¹
- 5) Порядок подання до Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення заяв щодо реєстрації суб’єктів у сфері медіа (Рішення Національної ради № 352 від 18.05.2023 (зі змінами, внесеними рішенням Національної ради від 16.10.2023 №

¹⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0339295-23#Text>

¹⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0349295-23#Text>

²⁰ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0350295-23#Text>

²¹ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0351295-23#Text>

- 1052, від 29.02.2024 № 512).²²
- 6) Порядок подання до Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення заяви щодо реєстрації іноземних лінійних медіа (Рішення Національної ради № 353 від 18.05.2023 (зі змінами, внесеними рішенням Національної ради від 28.09.2023 № 938)).²³
 - 7) Положення про особливості процедури застосування до суб'єктів у сфері медіа в період дії воєнного чи надзвичайного стану заходів реагування за грубі порушення вимог законодавства (Рішення Національної ради № 354 від 18.05.2023).²⁴
 - 8) Форми відомостей про структуру власності (Рішення Національної ради № 355 від 18.05.2023 (зі змінами, внесеними рішенням Національної ради від 28.09.2023 № 937)).²⁵
 - 9) Порядок замовлення розрахунків щодо можливості та умов користування радіочастотним спектром для потреб мовлення, у тому числі для потреб тимчасового мовлення, з метою створення каналів мовлення та/або ефірних багатоканальних електронних комунікаційних мереж (Рішення Національної ради № 356 від 18.05.2023).²⁶
 - 10) Порядок функціонування Реєстру суб'єктів у сфері медіа (Рішення Національної ради № 357 від 18.05.2023 (зі змінами, внесеними рішенням Національної ради від 16.10.2023 №1053, від 29.02.2024 № 513)).²⁷
 - 11) Види форматів лінійних аудіовізуальних медіа (Рішення Національної ради № 358 від 18.05.2023).²⁸
 - 12) Порядок проведення конференцій громадських об'єднань та асоціацій, обрання членів Наглядової ради акціонерного товариства "Національна суспільна телерадіокомпанія України" та припинення їхніх повноважень (Рішення Національної ради від 18.05.2023 № 359)²⁹.
 - 13) Порядок здійснення офіційного моніторингу та проведення перевірок діяльності суб'єктів у сфері медіа (Рішення Національної ради від 25.05.2023 № 368).³⁰
 - 14) Порядок видачі та анулювання дозволів на тимчасове мовлення на територіях з особливим режимом мовлення (Рішення Національної ради від 25.05.2023 № 369).³¹
 - 15) Перелік подій значного суспільного інтересу (Рішення Національної ради від 01.06.2023 № 376).³²
 - 16) Положення про Перелік аудіовізуальних медіа-сервісів на

²² <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0352295-23#Text>

²³ <https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2023/10/R-2023-00353-D.pdf>

²⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0354295-23#Text>

²⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0355295-23#Text>

²⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356295-23#Text>

²⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0357295-23#Text>

²⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0358295-23#Text>

²⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0359295-23#Text>

³⁰ <https://webportal.nrada.gov.ua/normatyvno-pravovi-akty-natsionalnoyi-rady/>

³¹ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0369295-23#Text>

³² <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0376295-23#Text>

замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора (Рішення Національної ради від 08.06.2023 № 382).³³

- 17) Методика обліку кількості користувачів медіа-сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів та порядку подання цієї інформації Національній раді України з питань телебачення і радіомовлення (Рішення Національної ради від 08.06.2023 № 383).³⁴
- 18) План реалізації Стратегії діяльності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на 2024-2026 роки - (Рішення Національної ради від 25.01.2024 № 178).³⁵

II. Прийнято з порушенням строків (після 31.08.2023 року) 6 актів:

- 1) Перелік територій з особливим режимом мовлення (Рішення Національної ради від 14.09.2023 № 854).³⁶
- 2) Типовий статут суб'єкта у сфері місцевих публічних аудіовізуальних медіа (Рішення Національної ради від 16.10.2023 № 1048).³⁷
- 3) Порядок проведення конференцій громадських об'єднань та обрання членів наглядових рад підприємств, що здійснюють муніципальне публічне мовлення (Рішення Національної ради від 16.10.2023 № 1049).³⁸
- 4) Типовий трудовий контракт із керівником суб'єкта у сфері місцевих публічних аудіовізуальних медіа (Рішення Національної ради від 16.10.2023 № 1050).³⁹
- 5) Стратегія діяльності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення на 2024-2026 роки (Рішення Національної ради від 23.11.2023 № 1475).⁴⁰
- 6) Порядок подання суб'єктами у сфері медіа річної фінансової звітності (Рішення Національної ради від 29.02.2024 № 514).⁴¹

III. Станом на березень 2024 року Національною радою не прийнято 4 нормативно-правові акти:

- 1) Порядок розробки та затвердження максимально граничних тарифів на послуги постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра (затверджується Національною радою за погодженням з Антимонопольним комітетом України та Регулятором комунікаційних послуг). Робота над проектом документа продовжується, орієнтовно буде прийнятим в квітні 2024 року.
- 2) Максимально граничні тарифи на послуги постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з

³³ <https://webportal.nrada.gov.ua/normatyvno-pravovi-akty-natsionalnoyi-rady/>

³⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0383295-23#Text>

³⁵ <https://tinyurl.com/263aa9ek>

³⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0854295-23#Text>

³⁷ <https://tinyurl.com/2xwv2lc6>

³⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1049295-23#Text>

³⁹ <https://tinyurl.com/2cgelfbf>

⁴⁰ <https://tinyurl.com/2cndhq2b>

⁴¹ <https://tinyurl.com/2amdzv64>

- використанням радіочастотного спектра (затверджуються Національною після отримання висновку Регулятора комунікаційних послуг). Робота над проектом документа продовжується, орієнтовно буде прийнятим в травні 2024 року.
- 3) Типові умови договору на постачання електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра (затверджуються Національною радою за погодженням з Антимонопольним комітетом України та Регулятором комунікаційних послуг). Робота над проектом документа продовжується, орієнтовно буде прийнятим в квітні 2024 року.
- 4) Методики (метрології) визначення зони покриття каналу мовлення чи мережі цифрового (аналогового) наземного телевізійного мовлення (затверджуються рішенням Національної ради з урахуванням проведених консультацій з Регулятором комунікаційних послуг). Робота над проектом документа продовжується. Орієнтовного строку прийняття не визначено. Разом з тим, слід зазначити, що на даний час напрацьовано текст змін до Закону України “Про медіа”, якими пропонується обов’язок затвердження цього акту покласти на Регулятора комунікаційних послуг.

4.2 Ліцензування та реєстрація медіа.

Важливою частиною імплементації Закону України “Про медіа” є застосування процедур ліцензування та реєстрації медіа, які є або новими (реєстрація) або зазнали суттєвих змін (ліцензування).

4.2.1 Ліцензування у сфері медіа.

До набрання чинності Законом України “Про медіа” вимога щодо проходження процедури ліцензування стосувалась всіх типів телебачення та радіомовлення. Нові норми передбачають, що ліцензуванню підлягає виключно мовлення з використанням радіочастотного спектра та постачання електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра. Всі інші типи аудіовізуальних медіа, які здійснюють мовлення без використання радіочастотного спектра, мають пройти реєстрацію. Тобто, колишні ліцензіати - супутникове мовлення, провайдери - тепер проходять процедуру реєстрації, яка простіше, дешевше ліцензування, а також є безстроковою (ліцензії отримувались ними на 7-10 років).

Всі механізми ліцензування на даний час регулюються статтями 50-62 Закону, Порядком подання до Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення заяв щодо ліцензування суб'єктів у сфері медіа та Положенням про особливості ліцензування та реєстрації у сфері медіа в період дії воєнного чи надзвичайного стану.⁴²

⁴² <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0349295-23#Text>

Ліцензування медіа та постачальників електронних комунікаційних послуг, які мали ліцензії до набрання чинності Законом.

Новий порядок ліцензування суттєво не вплинув та не ускладнив роботу тих суб'єктів, які і за новим законодавством залишаються ліцензіатами (мовлення з використанням радіочастотного спектра (наземне ефірне мовлення - аналогове радіо, цифрове радіо і цифрове та ефірне телебачення) та постачання електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра).

В першу чергу це пов'язано з тим, що ліцензії, які передбачають мовлення з використанням радіочастотного спектра, видані Національною радою до введення в дію Закону, діють до закінчення визначеного в них строку дії.

Інформацію про 642 аудіовізуальні медіа, які отримали ліцензії до набрання чинності Законом було перенесено до Реєстру суб'єктів у сфері медіа.

Це означає, що значна частина аудіовізуальних медіа продовжила свою роботу після 31 березня 2023 року без проходження додаткових процедур і надалі, по закінченню терміну дії їх ліцензій, вони зможуть продовжувати свою діяльність, подавши відповідні заяви про продовження строку їх дії.

По друге, навіть враховуючи те, що Закон зобов'язав⁴³ постачальників електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення, які мали ліцензії до набрання чинності Законом, пройти нову процедуру ліцензування, вона відбувалася на позаконкурсних засадах та без стягнення ліцензійного збору, лише на підставі поданої заяви.

Така заява була подана у встановлені Законом терміни Товариством з обмеженою відповідальністю "Зеонбуд", яке було єдиним ліцензіатом провайдера програмної послуги багатоканальної телемережі у стандарті DVB-T/DVB-T2, до набрання чинності Законом загальнонаціональної категорії.

14 вересня 2023 року на своєму засіданні Нацрада прийняла Рішення про надання Товариством з обмеженою відповідальністю "Зеонбуд" ліцензії на постачання послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра.⁴⁴

Також, на позаконкурсних засадах було видано ліцензії двом постачальникам електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра із місцевою категорією - товариству з обмеженою відповідальністю "Ера Продакшн" та товариству з обмеженою відповідальністю "ТРК "Експрес-Інформ".

Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що виконання вимог Закону в частині ліцензування не мало негативного впливу на роботу медіа та постачальників електронних комунікаційних послуг, які були ліцензіатами до набрання ним чинності.

Ліцензування медіа та постачальників, які отримували нові ліцензії після набрання чинності Законом.

Отримання нових ліцензій аудіовізуальними медіа, які використовують

⁴³пункт 19 Перехідних та прикінцевих положень Закону, <https://tinyurl.com/28swl582>

⁴⁴ <https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2023/09/R-2023-00900.pdf>

радіочастотний спектр (наземне ефірне мовлення) та постачальниками електронних комунікаційних послуг для потреб мовлення, після набрання чинності Законом, відбувається на конкурсних засадах. Ініціювати проведення такого конкурсу може, виключно, Національна рада, у визначених Законом випадках.⁴⁵

Протягом звітнього періоду було видано **72 ліцензії на мовлення** для аудіовізуальних медіа. Підстави для проведення конкурсів на отримання ліцензій були наступні:

- отримання розрахунків щодо можливості та умов користування радіочастотним спектром для потреб мовлення у відповідних смугах радіочастот, на яких ще не відбувалося мовлення;
- збільшення кількості каналів у ефірній багатоканальній електронній комунікаційній мережі;
- закінчення строку дії ліцензії попереднього ліцензіата, коли такий строк не було продовжено у встановленому Законом порядку.

Також, за період з 31 березня 2023 року по 31 березня 2024 року за результатами проведеного конкурсу було видано Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення ліцензію на постачання послуг для потреб мовлення з використанням радіочастотного спектра ефірної багатоканальної електронної комунікаційної мережі МХ-7 із загальнонаціональною категорією покриття.

Варто зазначити, що позитивною зміною, яку запровадив Закон, є збільшення строку дії ліцензії. Після набрання ним чинності ліцензії видаються на 10 років, в той час як, до 31 березня 2023 року термін їх дії становив від 7 до 10 років.

Продовження строку дії ліцензії або відмова у їх продовженні.

У випадку закінчення терміну дії ліцензії, кожен ліцензіат має право на її продовження. Для цього необхідно подати відповідну заяву до Нацради.⁴⁶

У визначених Законом випадках,⁴⁷ Нацрада може відмовити у продовженні дії ліцензій. Серед підстав, що можуть завадити ліцензіатам продовжувати свою діяльність є порушення строку подання відповідної заяви; невідповідність дійсним даним відомостей зазначених у заяві; застосування до ліцензіата більше 10 заходів реагування; невідповідність Закону структури власності медіа, тощо.

Протягом звітнього періоду Нацрада продовжила термін дії ліцензій 37 аудіовізуальних медіа, які використовують радіочастотний спектр.

Анулювання ліцензії або подання позову до суду про анулювання ліцензії.

Національна рада за Законом має повноваження у визначених Законом випадках приймати рішення про анулювання ліцензій або звертатись до суду із позовом про анулювання ліцензії.

⁴⁵<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

⁴⁶ <https://webportal.nrada.gov.ua/konkursna-litsenziya/>

⁴⁷<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

Анулювання ліцензії відбувається на підставі рішення Нацради відповідно до підстав, визначених у ст. 62 Закону.⁴⁸ Цей перелік є вичерпним.

У разі анулювання ліцензії за рішенням Національної ради вона зобов'язана протягом трьох робочих днів з дня прийняття такого рішення повідомити ліцензіата про нього, внести відповідні зміни до Реєстру та оприлюднити інформацію про це на своєму веб-сайті.

В окремих випадках, коли Нацрада має обґрунтовані підстави вважати, що структура власності ліцензіата не відповідає вимогам, визначеним Законом (якщо така невідповідність не впливає з поданих ліцензіатом документів), Національна рада проводить дослідження дотримання ліцензіатом вимог до структури власності та у разі якщо за підсумками такого дослідження структура власності ліцензіата буде визнана непрозорою чи такою, що не відповідає вимогам Закону, Національна рада ухвалює рішення про звернення до суду з позовом про анулювання ліцензії.

У разі анулювання ліцензії за рішенням суду Національна рада зобов'язана протягом трьох робочих днів з дня отримання такого рішення внести відповідні зміни до Реєстру та оприлюднити інформацію про це на своєму веб-сайті.

За рік дії Закону, Нацрадою було **анульовано 30 ліцензій аудіовізуальних медіа, на підставі поданих ліцензіатами заяв**. Інших підстав (у зв'язку із невідповідністю структури власності ліцензіата, ненадання доступу до сервісу для здійснення Національною радою офіційного моніторингу тощо) для скасування ліцензій протягом звітного періоду регулятор не застосовував.

Аналіз інформації, яка стосується прийняття відповідних нормативно-правових актів, реалізації процедур у сфері ліцензування свідчить про ефективний початок роботи регулятора в цьому напрямку. Разом з цим, з боку громадського сектору та окремих медіа лунають зауваження⁴⁹ та пропозиції стосовно обґрунтованості рішень регулятора при проведенні конкурсів в частині визначення переможців. Зміст відповідних рішень регулятора свідчить, що частково вони мають рацію.

4.2.2. Реєстрація медіа.

З набранням чинності Законом запроваджено нові підходи у сфері регулювання медіа. Зокрема, як зазначалось вище, низка аудіовізуальних медіа, які до набрання чинності Законом проходили процедуру ліцензування, після 31 березня 2023 року стали реєстрантами. Для друкованих медіа, реєстрацію яких здійснювали підрозділи Міністерства юстиції України, передбачено добровільну реєстрацію в мирний час і обов'язкову під час дії норм Розділу 9 Закону⁵⁰. Ще однією новелою Закону є добровільна реєстрація онлайн-медіа, яка раніше не була передбачена жодним нормативно-правовим актом.

⁴⁸<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#Text>

⁴⁹<https://detector.media/trinok/article/222969/2024-02-15-yak-spryaty-bilshiy-doviri-do-konkursiv-natsrady-na-otrymannya-chastot-onovleno/>

⁵⁰ З моменту визнання Верховною Радою України певної держави державою-агресором (державою-окупантом) та протягом п'яти років з дня прийняття Верховною Радою України рішення про скасування такого статусу.

Реєстрація суб'єктів у сфері медіа, які до набрання чинності Закону мали ліцензії.

Низка суб'єктів у сфері медіа, зокрема, суб'єкти у сфері медіа, що здійснюють мовлення без використання радіочастотного спектра (лінійне медіа); суб'єкти у сфері аудіовізуальних медіа на замовлення (нелінійний медіа-сервіс та провайдери аудіовізуальних сервісів, які мали ліцензії видані Нацрадою, до 31 березня 2024 року повинні були підтвердити дані про себе шляхом проходження процедури реєстрації у передбаченому Законом порядку. Реєстраційний збір за таку реєстрацію не сплачувався.

Суттєвою перевагою статусу реєстранта на відміну від статусу ліцензіата є те, що реєстрація є безстроковою і дозволяє медіа проводити свою діяльність без необхідності продовжувати термін дії ліцензії.

Щодо проходження процедури реєстрації протягом звітного року, більшість суб'єктів у сфері медіа, що здійснюють мовлення без використання радіочастотного спектра та провайдери аудіовізуальних сервісів, дотримались встановленої законом вимоги і подали на Нацради заяви про реєстрацію до 31 березня 2024 року. Це підтверджують дані щодо кількості медіа, які мали ліцензії до 31 березня 2023 року та кількості заяв про реєстрацію, які були подані до Нацради до 31 березня 2024 року. Варто зазначити, що станом на 31 березня 2024 року, частина поданих заяв знаходились на розгляді Нацради.

№	Назва	Кількість зареєстрованих до 31.03.2023	Кількість заяв, поданих на реєстрацію за період з 31.03.2023 по 31.03.2024 ⁵¹	Кількість зареєстрованих суб'єктів до 31.03.2024
1.	Суб'єкти у сфері медіа, що здійснюють мовлення без використання радіочастотного спектра (лінійне медіа)	267	255	82
2.	Провайдери аудіовізуальних сервісів	571	291	134

Реєстрація суб'єктів у сфері друкованих медіа.

Згідно Закону реєстрація суб'єктів у сфері друкованих медіа є добровільною. Однак, в період збройної агресії, коли певна держава визнана

⁵¹ Станом на 31 березня 2024 року, частина поданих заяв знаходились на розгляді Нацради.

Верховною Радою України державою-агресором (державою-окупантом) та протягом п'яти років після скасування такого статусу, реєстрація суб'єктів у сфері друкованих медіа є обов'язковою.

Враховуючи те, що Законом було змінено суб'єкта, який здійснює реєстрацію друкованих медіа та саму процедуру її проведення, для продовження своєї діяльності друковані медіа повинні були упродовж року з дня набрання чинності Законом зареєструватись наново. Механізм реєстрації друкованого медіа є достатньо простим та здійснюється на підставі поданої до Нацради заяви. Крім того, протягом року, відведеного на проходження реєстрації, вона здійснювалась для таких медіа безоплатно.

Всі, раніше видані підрозділами Міністерства юстиції України свідоцтва про реєстрацію друкованих медіа втратили чинність з 31 березня 2024 року.

Однак, це не означає, що такі друковані медіа не зможуть продовжувати свою діяльність. Вони можуть пройти процедуру реєстрації в Національній раді, сплативши збір в розмірі одного прожиткового мінімуму для працездатних осіб. До моменту проведення реєстрації Нацрадою, таке медіа має призупинити свою діяльність.

Аналіз статистичних даних щодо реєстрації друкованих медіа в Нацраді, свідчить про те, що велика кількість газет, журналів та інших друкованих видань не подавали відповідні заяви в термін визначений Законом.

Зокрема, Нацрада у відповідь на запит щодо кількості зареєстрованих друкованих медіа до набрання чинності Закону, повідомила про технічну неможливість виокремлення інформації щодо точної кількості таких медіа. Водночас, було повідомлено, що в Державному реєстрі друкованих засобів масової інформації та інформаційних агентств як суб'єктів інформаційної діяльності зазначено **63 352 строки щодо видань**. Протягом звітного періоду Нацрада зареєструвала **2115** друкованих медіа.

На нашу думку, єдиною причиною чому велика кількість друкованих медіа не подали до Нацради документи щодо реєстрації протягом року є те, що кількість зареєстрованих друкованих медіа значно перевищувала кількість реальних видавців газет та журналів. Цей висновок узгоджується із інформацією, наданою Першим заступником голови Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення Валентином Ковалем, який зазначив, що в Україні фактичну діяльність здійснює близько однієї-півтори тисячі друкованих медіа, в той час як органами Міністерства юстиції України зареєстровано 30 тисяч друкованих ЗМІ.⁵²

Реєстрація суб'єктів у сфері онлайн-медіа.

Реєстрація онлайн-медіа є однією із новел Закону, яка, за нашими спостереженнями, була однією з найбільш обговорюваних у суспільстві.

Однак, враховуючи переваги, які надає реєстрація онлайн-медіа, серед яких: можливість мати офіційний статус журналіста, бути акредитованим в органах державної влади та місцевого самоврядування, а також неможливість блокування медіа за рішенням Національної ради, значна кількість онлайн-медіа звернулась із заявами про реєстрацію. Загалом за рік було зареєстровано - **290 суб'єктів у сфері онлайн-медіа, а ще 144 заяви на**

⁵² <https://www.youtube.com/watch?v=HPkxv9fM2Ys&feature=youtu.be>

реєстрацію таких медіа перебувають на розгляді в Нацраді.

Наведена інформація свідчить про те, що кількість зареєстрованих онлайн-медіа зростає з кожним днем, що складностей із реєстрацією цього типу медіа не виявлено та, окрім цього, не виявлено інших негативних впливів цього заходу на свободу слова, оскільки реєстрація є добровільною.

Реєстрація іноземних лінійних медіа, які походять з країн, що не є державами - членами Європейського Союзу.

Ще однією важливою новелою, яку запровадив Закон стала вільна ретрансляція лінійних медіа країн Європейського союзу та тих, що підписали Конвенцію про транскордонне телебачення. Для лінійних медіа з інших країн, реєстрація є обов'язковою.

Протягом звітного періоду було зареєстровано 38 іноземних лінійних медіа, які походять із Великої Британії, США та інших країн.

Відмова в реєстрації медіа.

На підставі розгляду поданих документів для реєстрації медіа, Нацрада приймає рішення про його реєстрацію або відмову у реєстрації. Стаття 65 Закону визначає шість підстав для такої відмови.

Протягом звітного періоду регулятор **відмовив у реєстрації тільки трьом медіа** з підстави невідповідності структури власності вимогам, визначеним Законом та у зв'язку з тим, що інформація, подана заявником для реєстрації, не відповідала вимогам статті 63 Закону.⁵³

Скасування реєстрації медіа.

Закон України “Про медіа” містить дев'ять підстав для скасування реєстрації медіа, які визначені статтею 65 Закону. Скасувати реєстрацію медіа Нацрада може як за його заявою, так і на підставі порушення вимог законодавства.

За рік дії Закону **Нацрада скасувала реєстрацію 59 медіа за їх заявами**, серед яких:

- 1) 14 суб'єктів у сфері медіа, що здійснюють мовлення без використання радіочастотного спектра (лінійне медіа);
- 2) 31 провайдер аудіовізуальних сервісів;
- 3) 13 суб'єктів у сфері друкованих медіа;
- 4) 1 суб'єкт у сфері онлайн-медіа.

Співвідношення прийнятих у звітний період Нацрадою рішень про реєстрацію медіа та кількості рішень про відмову у їх реєстрації свідчить про те, що процедура реєстрації для медіа є достатньо простою і доступною, а медіарегулятор не використовував формальних підстав для відмови у реєстрації. У разі виявлення технічних помилок чи неточностей у поданих на реєстрацію документах спеціалісти Нацради повідомляли реєстрантів про них та надавала час на виправлення помилок. Поряд з цим, драфтом

⁵³ <https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2024/02/R-2024-00447.pdf>

законопроекту про внесення змін до Закону України “Про медіа”, який зараз проходить громадське обговорення,⁵⁴ пропонується збільшити строк реєстрації з 30 до 60 днів. Поправка, за інформацією авторів обумовлена тим, що регулятор у випадках, коли є суттєві зауваження до заявника або навантаження в частині одночасних реєстраційних та ліцензійних процедур може, формально, не вкладатися у місячний строк.

4.3. Реєстр суб'єктів у сфері медіа та електронний кабінет.

До набрання чинності Законом Нацрада вела Державний реєстр суб'єктів інформаційної діяльності у сфері телебачення і радіомовлення відповідно до норм Закону України "Про телебачення і радіомовлення". Після 31 березня 2023 року вимоги до ведення Реєстру суб'єктів у сфері медіа та переліки відомостей про суб'єктів значно змінились та, відповідно, виникла необхідність розробки нового програмного забезпечення, яке б відповідало вимогам Закону.

На момент підготовки даного звіту, Нацрада ввела в дослідну експлуатацію Державну автоматизовану інформаційно-комунікаційну систему "TERES-Реєстр у сфері медіа",⁵⁵ яка була створена завдяки проєкту міжнародної технічної допомоги, яку донори надають для створення цифрової інфраструктури в Україні. Нині створено лише частину реєстру, яка стосується проведення ліцензійних та реєстраційних дій. Інші частини реєстру знаходяться в процесі розробки. Через відсутність бюджетного фінансування, розробка здійснюється за рахунок залучення грантових коштів. Орієнтовні строки запуску Реєстру в повному обсязі поки ще не визначено.

Згідно статті 69 Закону, Нацрада повинна створити електронний кабінет суб'єкта у сфері медіа та адмініструвати його програмне забезпечення, яке забезпечує проведення ліцензійних та реєстраційних дій, а також здійснення комунікації між Національною радою та суб'єктами у сфері медіа.

Електронний кабінет має забезпечувати ефективну взаємодію між суб'єктами у сфері медіа та Нацрадою. Після введення його в експлуатацію, медіа зможуть:

- підготувати в електронному вигляді всі форми заяв, які передбачені Законом, та документів, що до них додаються, у тому числі з можливістю завантаження файлів, з накладанням електронного підпису, та отримання інформації шляхом електронної інформаційної взаємодії з відповідними державними реєстрами у визначеному законодавством порядку;
- подати відомості про структуру власності;
- слідкувати за перебігом розгляду поданих ним заяв та документів та отримувати ї зауваження Національної ради щодо них;
- отримувати повідомлення про видачу ліцензії, про продовження чи відмову в продовженні строку дії ліцензії, її анулювання, про внесення чи відмову у внесенні змін до Реєстру, повідомлення про реєстрацію, відмову в реєстрації та скасування реєстрації суб'єкта

⁵⁴ https://kompkd.rada.gov.ua/news/main_news/76166.html

⁵⁵ <https://webportal.nrada.gov.ua/revestr-dlya-sub-yektiv-u-sferi-media-i-zminy-v-protsesi-revestratsiyi-pro-rezultaty-zasidannya-natsionalnoyi-rady-vid-11-sichnya/>

у сфері медіа, іноземного лінійного медіа, повідомлення заявника про видачу дозволу на тимчасове мовлення, його анулювання чи закінчення дії;

- отримувати інформацію щодо приписів, повідомлень про проведення перевірок, застосування заходів реагування, передбачених Законом, будь-яких інших повідомлень Нацради на адресу суб'єктів у сфері медіа
- вчиняти інші дії передбачені Законом.

Хоч Національна рада і затвердила порядок функціонування електронного кабінету, але на момент написання цього звіту програмне забезпечення для роботи електронного кабінету не розроблено і вся комунікація між суб'єктами у сфері медіа та Нацрадою здійснюється шляхом направлення документів в паперовій формі на юридичну адресу Нацради або в електронній формі на її електронну адресу. Хоча Законом України “Про медіа” і не визначені строки вводу в експлуатацію електронного кабінету, відсутність бюджетного фінансування негативно впливає на можливість оперативного створення згаданих кабінету і Реєстру суб'єктів у сфері медіа і не дозволяє автоматизувати обробку відповідної інформації. Відтак, вся діяльність Національної ради в цій частині фактично здійснюється в “ручному режимі”, внаслідок чого зросло навантаження на регулятора та створено незручності для суб'єктів у сфері медіа.

4.4. Нагляд та контроль за дотриманням законодавства у сфері медіа.

Закон України “Про медіа” запровадив оновлену систему нагляду та контролю за дотриманням законодавства у сфері медіа, визначив ряд заходів та механізмів, які здатні забезпечити відповідальність суб'єктів у сфері медіа у випадках порушення норм і вимог законодавства, але при цьому чіткість та обсяг цих процедур покликані захистити також і суб'єктів від можливих зловживань контролюючого органу.

Система заходів реагування, яку передбачено Законом дозволяє застосовувати пропорційну до виду порушень відповідальність. Незначні порушення можуть бути усунені шляхом надання рекомендацій або попереджень. Значні порушення можуть мати наслідком застосування штрафів, а грубі порушення – можуть призвести до анулювання ліцензії, скасування реєстрації, заборони видання та розповсюдження друкованих медіа, а також тимчасової або повної заборони поширення онлайн-медіа. Для захисту прав медіа та забезпечення доступу до інформації також передбачено підстави для звільнення від відповідальності .

Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення виконує важливу функцію по нагляду та контролю за діяльністю суб'єктів у сфері медіа. Під час розгляду питання про порушення суб'єктом у сфері медіа законодавства України та/або умов ліцензії, Національна рада враховує різні джерела інформації, включаючи результати офіційного моніторингу, пояснення суб'єкта у сфері медіа, експертні висновки, інформацію від інших державних органів та інші фактичні дані, що допомагають встановити наявність або відсутність правопорушення.

З 25.05.2023 року Національна рада прийняла нормативно-правові акти, які регулюють процедуру проведення перевірок суб'єктів у сфері медіа. Разом з

тим, можливість проводити перевірки з'явилася тільки після 15.06.2023 року, коли набрала чинності постанова про внесення змін до постанови КМУ від 13 березня 2022 р. № 303 "Про припинення заходів державного нагляду (контролю) і державного ринкового нагляду в умовах воєнного стану", якими Національній раді було надано можливість знову проводити заходи державного нагляду та контролю за діяльністю суб'єктів у сфері медіа.

За період з 15 червня 2023 по березень 2024 року включно, Національною радою було проведено **131 планову та 8 позапланових перевірок**. Крім того, було складено вісім актів про відмову суб'єктів у сфері медіа у проведенні перевірки (в цьому випадку перевірки вважаються такими, що не відбулися).

Разом з тим, за вказаний вище період Нацрадою було застосовано **29 заходів реагування на порушення вимог законодавства України, а саме застосовано:**

- 1) 14 приписів (12 - до аудіовізуальних медіа та 2 до онлайн-медіа);
- 2) 15 штрафів - до аудіовізуальних медіа.

Підставами для застосування приписів були:

- недотримання програмної концепції мовлення;
- трансляції без вихідних даних (позивних);
- невідокремлення соціальної реклами від інших програм;
- поширення висловлювань, що підбурюють до дискримінації чи утисків стосовно окремих осіб чи груп осіб;
- недотримання правил мовлення у дні пам'яті та жалоби.

Заходи реагування у вигляді штрафів було застосовано до медіа з наступних підстав:

- відсутність мовлення упродовж 14 днів поспіль;
- відмова (у тому числі повторно) у проведенні перевірки;
- поширення нецензурних висловлювань, що можуть завдати шкоди фізичному, психічному або моральному розвитку дітей;
- неподання ліцензіатом заяви про внесення змін до Реєстру суб'єктів у сфері медіа у зв'язку зі змінами.

Кількість та зміст застосованих Нацрадою заходів реагування свідчить про те, що регулятор протягом звітного періоду не був зосереджений на застосуванні "санкційного" механізму Закону. Більшість порушень було виявлено під час проведення планових перевірок аудіовізуальних медіа або у відповідь на скарги з боку читачів/глядачів. Так само, за змістом порушень можна побачити, що здебільшого вони носили формальний, технічний характер, а також те, що частина їх зумовлена недостатньою обізнаністю суб'єктів у сфері медіа щодо вимог нового законодавства.

4.5. Правове регулювання медіа в умовах збройної агресії.

Важливою новелою Закону України "Про медіа" є норми, які визначають особливості діяльності медіа в умовах збройної агресії. Вони закріплені у IX

розділі Закону, який встановлює низку обмежень⁵⁶, зокрема:

- обмеження щодо змісту інформації у медіа, пов'язані зі збройною агресією;
- обмеження щодо структури власності та фінансування медіа під час збройної агресії;
- обмеження діяльності іноземних лінійних медіа;
- особливості регулювання діяльності у сфері медіа на територіях з особливим режимом мовлення та на тимчасово окупованих територіях;
- заборону поширення аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора на території України;
- перелік осіб, які створюють загрозу національній безпеці;
- визначає умови створення медіа Міністерства оборони України.

Дані обмеження починають працювати з моменту визнання Верховною Радою України певної держави державою-агресором (державою-окупантом), і його дія триває ще протягом п'яти років із дня прийняття Парламентом рішення про скасування такого статусу.

На період дії положень даного розділу на Нацраду покладено обов'язок вживати відповідних заходів реагування до медіа, які поширюють заборонені види інформації, порушують вимоги щодо структури власності та фінансування медіа, тощо.

Враховуючи те, що Верховна Рада України визнала росію державою-агресором ще в січні 2015 року, то одразу, з дня набуття чинності Законом України «Про медіа» почали діяти положення розділу про правове регулювання медіа в умовах збройної агресії та продовжували діяти на момент написання даного звіту. Тому, важливою частиною даного дослідження є аналіз інформації про впровадження механізмів, які передбачено Розділом IX Закону.

4.5.1. Обмеження щодо змісту інформації у медіа, пов'язані зі збройною агресією.

Суб'єктам у сфері аудіовізуальних, друкованих та онлайн-медіа забороняється поширювати:

- 1) інформацію, що висвітлює збройну агресію проти України як внутрішній конфлікт, громадянський конфлікт чи громадянську війну, якщо наслідком цього є розпалювання ворожнечі чи ненависті або заклики до насильницької зміни, повалення конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності;
- 2) недостовірні матеріали щодо збройної агресії та діянь держави-агресора (держави-окупанта), її посадових осіб, осіб та організацій, що контролюються державою-агресором (державою-окупантом), у разі, якщо наслідком цього є розпалювання ворожнечі чи ненависті або заклики до насильницької зміни, повалення конституційного ладу чи порушення територіальної цілісності;

⁵⁶<https://zakon.rada.gov.ua/>

- 3) програми та матеріали (крім інформаційних та інформаційно-аналітичних програм), одним із учасників яких є особа, внесена до Переліку осіб, які створюють загрозу національній безпеці;
- 4) музичні фонограми, відеограми, музичні кліпи, розповсюдження яких заборонено відповідно до частини другої ⁵⁷статті 15 Закону України "Про культуру".

За порушення зазначених заборон, Нацрада може застосувати до медіа заходи реагування такі як штрафи, скасування реєстрації, заборону видання та розповсюдження друкованого медіа, тимчасову заборону поширення онлайн-медіа або заборону поширення онлайн-медіа. Також Нацрада може звернутись із позовом до суду щодо анулювання ліцензії медіа, скасування реєстрації медіа, заборони видання та розповсюдження друкованого медіа та заборони поширення онлайн-медіа.

За період з 31 березня 2023 року по 31 березня 2024 року, Нацрадою не було виявлено фактів поширення забороненої інформації та, відповідно, до медіа не було застосовано відповідних заходів реагування.

4.5.2. Обмеження щодо структури власності та фінансування медіа під час збройної агресії.

Суб'єктом у сфері медіа в Україні не може бути:

- 1) фізична особа, яка є громадянином держави-агресора (держави-окупанта) за виключенням осіб, що мають дозвіл на тимчасове або постійне проживання в Україні;
- 2) юридична особа, зареєстрована у державі-агресорі (державі-окупанті) або з місцезнаходженням в такій державі;
- 3) юридична особа, в якій кінцевим бенефіціарним власником, ключовим учасником чи власником істотної участі на будь-якому рівні ланцюга володіння корпоративними правами є фізична особа, яка є громадянином або резидентом держави-агресора (держави-окупанта), чи юридична особа, зареєстрована в такій державі або з місцезнаходженням в такій державі;
- 4) юридична особа, що отримує фінансування (кредити, займи, позики, інвестиції, внески спонсорів, благодійні внески, іншу фінансову допомогу) від фізичних осіб, що є громадянами держави-агресора (держави-окупанта), юридичних осіб, зареєстрованих в такій державі або з місцезнаходженням в такій державі.

За період з 31 березня 2023 року по 31 березня 2024 року, Нацрада не приймала рішень, які стосуються обмежень щодо структури власності та фінансування медіа під час збройної агресії.

⁵⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#n545>

4.5.3. Обмеження діяльності іноземних лінійних медіа.

Національна рада відмовляє в реєстрації іноземного лінійного медіа або скасовує її у разі виявлення однієї з таких обставин:

- 1) таке медіа зареєстроване (у тому числі як юридична особа) в державі-агресорі (державі-окупанті);
- 2) кінцевим бенефіціарним власником, ключовим учасником чи власником істотної участі на будь-якому рівні ланцюга володіння корпоративними правами такого медіа є особа, зазначена у частині першій статті 120 Закону;
- 3) виявлено ознаки, що редакційний контроль щодо такого медіа здійснюється особами, зазначеними у частині першій статті 120 Закону.

За період з 31 березня 2023 року по 31 березня 2024 року, Нацрада не ухвалювала рішень про скасування реєстрації іноземних лінійних медіа.

4.5.4. Тимчасове мовлення у період дії воєнного чи надзвичайного стану.

У період дії правового режиму воєнного чи надзвичайного стану, з метою протидії інформаційній агресії, Національна рада може видавати строком на один рік телемовникам або радіомовникам, на позаконкурсних засадах та на безоплатній основі дозвіл на тимчасове мовлення на територіях з особливим режимом мовлення, перелік яких вона затверджує своїм рішенням. **Такі дозволи видаються тільки у разі наявності вільних радіочастот і каналів.**

З метою реалізації даної норми Закону, Нацрада 14 вересня 2023 року затвердила своїм рішенням № 854 Перелік територій з особливим режимом мовлення.⁵⁸ **До даного переліку було включено 55 районів в 15 областях та Автономну Республіку Крим.**

Також до зазначеного переліку було включено всю територію України для отримання дозволу на тимчасове мовлення медіа, створеного юридичною особою, засновником (учасником) якої є Міністерство оборони України.

Центральна телерадіостудія Міністерства оборони України внесла зміни до своїх документів, аби її діяльність відповідала вимогам Закону України «Про медіа». Вона анулювала ліцензію на супутникове мовлення телеканалу «Армія-ТБ», натомість зареєструвалася як суб'єкт у сфері медіа, що здійснює мовлення без використання радіочастотного спектра. Також відповідно до пункту 18 Перехідних положень Закону були анульовані ліцензії на FM-мовлення радіостанції «Армія FM – військове радіо». Вона тепер мовитиме за дозволами на тимчасове мовлення.⁵⁹

21 грудня 2023 року Нацрада видала дозвіл⁶⁰ Центральній телерадіостудії Міністерства оборони України, м. Київ (логотип: "Армія TV"), дозвіл на тимчасове мовлення на вільному каналі мовлення ефірної багатоканальної електронної комунікаційної мережі МХ-7 із

⁵⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0854295-23#Text>

⁵⁹ <https://tinyurl.com/26gt8mcb>

⁶⁰ <https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2023/12/R-2023-01798.pdf>

загальнонаціональною категорією покриття у стандарті DVB- T2.

З метою інформування медіа про наявність вільних радіочастот та каналів, на офіційному вебсайті Нацради розміщується Перелік населених пунктів, де є можливість отримати дозвіл на тимчасове мовлення.⁶¹

У період з 31 березня 2023 року по 31 березня 2024 року Нацрадою було видано **133 дозволи на тимчасове мовлення** 30-ти теле- та радіомовникам.

Найбільшу кількість дозволів на тимчасове мовлення отримали:

- 1) Центральна телерадіостудія Міністерства оборони України - 44 дозволи;
- 2) АТ «НСТУ» - 35 дозволів;
- 3) ТОВ «ТБК «Матрікс+» - 8 дозволів
- 4) ПГО «Громадське радіо» - 5 дозволів.

Окрім, надання дозволів на тимчасове мовлення Нацрада може його анулювати з наступних підстав:

- клопотання суб'єкта у сфері медіа про анулювання дозволу;
- невиходу в ефір упродовж місяця від дати видачі дозволу за винятком ситуацій, коли це відбулось з незалежних від суб'єкта у сфері медіа причин;
- грубе порушення норм чинного законодавства;
- анулювання або не продовження строку дії ліцензії на мовлення, яка зазначена в дозволі на тимчасове мовлення;
- включення територій, на які видано дозвіл на тимчасове мовлення, до тимчасово окупованих.

За рік дії Закону, Нацрада прийняла рішення про **анулювання 66 дозволів на тимчасове мовлення**. Більшість цих дозволів (55 дозволів) анульовано у зв'язку з включенням територій, на які видано дозвіл, до тимчасово окупованих. Сім дозволів було анульовано у зв'язку з відсутністю мовлення впродовж місяця та три дозволи - за зверненнями суб'єктів у сфері медіа.

Також, у період з 31 березня 2023 року по 31 березня 2024 року Нацрадою було тимчасово призупинено **70 ліцензій 48 суб'єктам у сфері медіа в зв'язку з тим, що адреса цих медіа знаходиться на окупованій території**, на підставі ст. 87, 90, 122 Закону України «Про медіа», наказу Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України від 22.12.2022 № 309 «Про затвердження Переліку територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією».

Враховуючи весь перелік підстав для анулювання дозволів на тимчасове мовлення, можна зробити висновок, що за рік дії Закону, Нацрада застосовувала такий захід реагування тільки з причин, які пов'язані із перебігом війни, а не з порушенням норм чинного законодавства.

⁶¹ <https://webportal.nrada.gov.ua/dozvil-na-tymchasove-movlennya/>

4.5.5. Заборона поширення аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора на території України.

На території України забороняється поширювати аудіовізуальні медіа-сервіси на замовлення та сервіси провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора, що включені до Переліку аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора.

Підстави для внесення сервісів до Переліку аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора визначені статтею 120 Закону.

Національна рада ухвалює рішення про внесення аудіовізуального медіа-сервісу на замовлення або сервісу провайдера аудіовізуальних сервісів до Переліку аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора за зверненнями державних органів, юридичних та фізичних осіб, що містять належні та достатні докази наявності відповідних підстав, або з власної ініціативи.

Рішення Національної ради про внесення сервісу до Переліку аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора має містити перелік дій, необхідних для обмеження доступу до такого сервісу, а саме:

- 1) у разі якщо сервіс надається за допомогою веб-сайту - повідомлення Регулятора комунікаційних послуг про перелік веб-сайтів, що використовуються для надання сервісу, доступ до яких на території України підлягає обмеженню постачальниками електронних комунікаційних послуг;
- 2) у разі якщо сервіс надається за допомогою мобільного застосунку - повідомлення платформ цифрової дистрибуції мобільних застосунків про заборону використання на території України відповідного мобільного застосунку;
- 3) у разі якщо сервіс доступний на телевізійному приймачу або кінцевому (термінальному) обладнанні за допомогою спеціального програмного забезпечення - повідомлення виробників таких пристроїв про заборону встановлення відповідного програмного забезпечення на пристрої, що поставляються в Україну, та припинення доступу до зазначених сервісів;
- 4) у разі якщо сервіс є платним - повідомлення міжнародних платіжних систем та Національного банку України про заборону оплати відповідного сервісу на території України.

На виконання вимог Закону, рішенням Національної ради від 08.06.2023 № 382 було затверджено Положення про Перелік аудіовізуальних медіа-сервісів на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора.⁶² Протягом звітного періоду, на підставі Закону та цього Положення, медіарегулятором було внесено до Переліку **22 аудіовізуальних медіа-сервісів** на замовлення та сервісів провайдерів аудіовізуальних сервісів держави-агресора.⁶³

⁶² <https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2023/07/R-2023-00382-D.pdf>

⁶³ <https://tinyurl.com/28mjkjc4>

4.5.6. Перелік осіб, які створюють загрозу національній безпеці.

Згідно Закону України “Про медіа” перелік осіб, які створюють загрозу національній безпеці, складає Міністерство культури та інформаційної політики України (МКІП) на підставі звернень Ради національної безпеки і оборони України, Служби безпеки України та Нацради.

Національною радою до Переліку включаються фізичні особи (крім осіб, які мають виключно українське громадянство), в тому числі після їх смерті або оголошення померлими, які:

- 1) будь-якими заявами та/або іншими діями підтримали агресію (акти агресії) проти України, окупацію українських територій державою-агресором (державою-окупантом);
- 2) належать до вищого керівництва збройних сил, інших збройних формувань держави-агресора (держави-окупанта), військових, воєнізованих, парамілітарних або інших силових формувань держави-агресора (держави-окупанта), їх складових або структурних підрозділів, у тому числі формувань, найменування яких не відповідають офіційним назвам, прийнятим у державі-агресорі (державі-окупанті), але які за здійснюваними функціями належать до зазначених органів чи формувань, керівництва органів, відповідальних за державну безпеку, або безпеку вищого керівництва держави-агресора (держави-окупанта), їхніх радників, інструкторів;
- 3) заперечують або ставлять під сумнів існування українського народу (нації) та/або української державності, та/або української мови, суверенітет або територіальну цілісність України, визнаний факт агресії проти України чи факти вчинення воєнних злочинів на території України службовцями збройних сил, інших органів та формувань, визначених пунктом 2 цієї частини;
- 4) одноразово або неодноразово поширювали інформацію, заборонену до поширення пунктами 1-4, 10-13 частини першої статті 36, пунктами 1-2 частини першої статті 119 цього Закону, брали участь у створенні інформаційної продукції, яка містить таку інформацію;
- 5) брали активну участь у антиукраїнських заходах держави-агресора (держави-окупанта), спрямованих, зокрема, на виправдання та легітимізацію агресії і окупації українських територій, популяризацію вищого керівництва та органів держави-агресора, їх посадових осіб, осіб та організацій, що контролюються державою-агресором (державою-окупантом).

Повний перелік підстав, за яким до даного Переліку включаються фізичні особи іншими органами державної влади визначений в ст. 126 Закону України “Про медіа”.

Загалом, до Переліку осіб, які створюють загрозу національній безпеці включено 214 осіб.⁶⁴

⁶⁴ <https://mcip.gov.ua/informatsiy-na-polityka-ta-bezpeka/perelik-osib-iaki-stvoriuiut-zahrozu-natsbezpetsi/>

За період дії Закону України “Про медіа”, до Переліку осіб, які створюють загрозу національній безпеці України внесено низку змін, зокрема:

- 27.07.2023 року - МКІПом на підставі листа СБУ до нього включено, російського актора Олексія Кравченка (за участь у пропагандистському фільмі), а 06.11.2023 рок -, Ярослава Дронова (російського співака);
- 21.03.2024 року, Національна рада прийняла рішення про включення до цього переліку двох російських акторів - Віктора Бабака і Кирила Кузнецова через їх пропагандистську діяльність.

5. ПУБЛІЧНІ АУДІОВІЗУАЛЬНІ МЕДІА ТА МЕДІА ГРОМАД.

5.1. Місцеві публічні аудіовізуальні медіа та реорганізація комунальних телерадіоорганізацій.

З моменту набрання чинності Законом розпочалась реформа комунальних телерадіокомпаній, які мають трансформуватися в публічні аудіовізуальні медіа. Згідно зі стандартами Ради Європи, пряме володіння й управління медіа органами місцевого самоврядування не допускається, бо це не дозволяє гарантувати незалежність таких медіа та не дозволяє уникнути впливу власника, який має політичні інтереси. Дана реформа спрямована на те, щоб убезпечити комунальні телерадіокомпанії від впливу органів місцевого самоврядування та сприяти їх незалежності.

Закон України “Про медіа” визначає, що публічні аудіовізуальні медіа поширюються з метою задоволення демократичних, інформаційних, соціальних та культурних потреб українського суспільства.

Органом, що забезпечує участь представників територіальних громад в управлінні суб'єктом у сфері місцевих публічних аудіовізуальних медіа та гарантує його редакційну незалежність, є наглядова рада. До неї входять по одному представнику від кожної з депутатських фракцій (депутатських груп) органу місцевого самоврядування, який є засновником цього суб'єкта, а також представники громадських об'єднань та регіональних (місцевих) творчих спілок журналістів.

Разом з тим, Закон чітко визначає, що органи місцевого самоврядування, які заснували суб'єкти у сфері місцевих публічних аудіовізуальних медіа:

1. Не мають права втручатися у їхню редакційну політику.
2. Зобов'язані забезпечувати фінансові та організаційні засади діяльності такого медіа.

Пункт 38 Прикінцевих та перехідних положень Закону передбачає, що органи місцевого самоврядування протягом шести місяців з дня набрання чинності Законом мають прийняти рішення про реорганізацію комунальних телерадіоорганізацій у місцеві публічні аудіовізуальні медіа. Однак, у разі дії

воєнного стану в Україні або на території мовлення відповідного публічного аудіовізуального медіа на день набрання чинності Законом процес реорганізації має закінчитись через шість місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану.

Враховуючи те, що на момент набрання чинності Законом та на момент написання даного звіту, в Україні діє правовий режим воєнного стану, органи місцевого самоврядування могли приймати рішення про реорганізацію комунальних телерадіокомпаній за власним бажанням, без обмеження певними часовими рамками до закінчення правового режиму воєнного стану.

За інформацією Нацради до 31 березня 2023 року загалом в Україні було **138 комунальних телерадіоорганізацій**. За рік дії Закону жодна комунальна телерадіоорганізація не була реорганізована в місцеве публічне аудіовізуальне медіа.

Однак, за інформацією Національної асоціації медіа (далі - НАМ), Телекомпанія МИГ з міста Южного стала однією з перших в Україні комунальною медіакомпанією, яка розпочала процес реформування, і яка є учасницею спеціального проєкту НАМ з реформації комунальних медіа.⁶⁵ 29 березня, Южненська міська рада прийняла рішення про зміни до назви медіа TvMig Yuzhny та за нову редакцію Статуту.⁶⁶ Ще вісім медіа знаходяться на етапі узгодження документів з органами місцевого самоврядування у зв'язку з їх реформуванням.

5.2. Аудіовізуальні медіа громад.

З набранням чинності Законом, Україна виконала ще одне своє зобов'язання щодо імплементації у національне медіазаконодавство вимог Директиви ЄС про аудіовізуальні медіапослуги в частині створення, поруч із суспільним і приватним мовленням, мовлення громад.

Суб'єктами у сфері аудіовізуальних медіа громад можуть бути громадські об'єднання, а також засновані ними установи, непідприємницькі товариства або підприємства, що створені для некомерційної діяльності.

Суб'єкти у сфері аудіовізуальних медіа громад діють у громадах, що об'єднані спільним інтересом (національністю, мовою, професією, творчою діяльністю, захопленнями тощо).

Ліцензування та реєстрація аудіовізуальних медіа громад здійснюються відповідно до вимог розділу V Закону.⁶⁷

Конкурси на отримання ліцензії на мовлення аудіовізуальних медіа громад проводяться окремо від інших категорій мовлення.

Суб'єкти у сфері аудіовізуальних медіа громад не можуть мати на меті отримання прибутку та можуть фінансуватись за рахунок будь-яких надходжень, не заборонених законодавством, з урахуванням вимог Закону, а також залучати до своєї діяльності волонтерів у порядку, визначеному Законом України "Про волонтерську діяльність".⁶⁸

Аудіовізуальні медіа громад можуть фінансуватись за рахунок коштів

⁶⁵ <https://www.facebook.com/nam.org.ua?locale=ru>

⁶⁶ <https://tinyurl.com/2bvqmmcm>

⁶⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2849-20#n736>

⁶⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17>

державного бюджету, місцевих бюджетів та бюджетних установ. Державні органи та органи місцевого самоврядування можуть створювати спеціальні бюджетні програми для підтримки розвитку аудіовізуальних медіа громад.

За період з 31 березня 2023 року по 31 березня 2024 року Національною радою не було зареєстровано жодного аудіовізуального медіа громад.

6. СТВОРЕННЯ ОРГАНІВ СПІЛЬНОГО РЕГУЛЮВАННЯ.

Закон України “Про медіа” запровадив можливість створення системи органів спільного регулювання, метою якої є забезпечення участі медіа у розробці та визначенні вимог до змісту інформації, яка ними поширюється (напрацювання кодексів (правил) створення та поширення інформації), та недопущення цензури і зловживання свободою слова. Крім того, органи співрегулювання уповноважені надавати експертні висновки щодо відповідності інформації, поширеної медіа, яке є учасником такого органу спільного регулювання, ін вказаним вище кодексам.

Визначена Законом система спільного регулювання дає можливість різним видам медіа об'єднати свої зусилля та створити органи спільного регулювання безпосередньо для своєї галузі. Зокрема, Закон надає можливість створення п'яти окремих органів спільного регулювання для різних типів медіа:

- 1) аудіовізуальних медіасервісів (телевізійне мовлення та аудіовізуальні медіасервіси на замовлення);
- 2) аудіальних медіасервісів (радіомовлення та аудіальні медіасервіси на замовлення);
- 3) друкованих медіа;
- 4) онлайн-медіа;
- 5) платформ спільного доступу до відео.

Варто зазначити, що Закон не містить зобов'язань по створенню органів спільного регулювання в конкретно визначені терміни, а лише визначає, що процес створення таких органів може бути розпочатий не раніше, ніж через шість місяців з дня набрання чинності Законом, тобто з 1 жовтня 2023 року.

Після 1 жовтня 2023 року до Нацради надійшли ініціативні звернення від представників таких галузей медіа: онлайн-медіа, аудіовізуальних медіа-сервісів та аудіальних медіа-сервісів.

16 жовтня 2023 року Нацрада на своєму засіданні прийняла рішення про початок процедури створення органів спільного регулювання у цих трьох сферах.⁶⁹

Після прийняття цього рішення розпочався прийом заяв від медіа для участі у робочих групах з організації та проведення установчих зборів і затвердження проектів статутів органів співрегулювання. Цей етап тривав протягом 30 днів і закінчився 16 листопада 2023 року. Протягом зазначеного періоду Нацрада отримала 120 заяв про участь у робочих групах:

⁶⁹<https://tinyurl.com/282g29s7>

- від аудіовізуальної сфери – 58;
- від аудіальної сфери – 47;
- від онлайн-медіа – 15.

Кілька заяв надійшли з порушенням термінів. Недотримання строку подання заяви відповідно до пункту 1 абзацу 4 частини третьої статті 93 Закону України "Про медіа" є підставою для її відхилення. Тому Нацрада повідомила ці медіа про те, що вони не зможуть взяти участь у наступному етапі зі створення робочих груп.

На підставі поданих заяв, та шляхом проведення рейтингового голосування, в грудні 2023 року було створено робочі групи у трьох сферах – аудіовізуальних медіасервісів, аудіальних медіасервісів та сфері онлайн-медіа:

- конференція з обрання робочої групи у сфері аудіовізуальних медіа відбулася 7 грудня 2023 р.;⁷⁰
- аудіальні медіа обрали з-поміж своїх представників робочу групу 8 грудня 2023 р.;⁷¹
- робочу групу у сфері онлайн-медіа було сформовано 12 грудня 2023 р.⁷²

Представники від друкованих медіа не скористалися можливістю створити орган співрегулювання. На час підготовки цього Звіту жодної заяви від них не надходило. Не розпочався процес створення органів співрегулювання і для платформ спільного доступу до відео, оскільки такі сервіси в Україні фактично відсутні.

Закон України "Про медіа" визначає, що упродовж трьох місяців із дня проведення першого засідання робочих груп вони повинні затвердити проект статуту органу спільного регулювання і провести установчі загальні збори, а за шість місяців орган співрегулювання має бути зареєстрований.

Наразі три робочі групи, які працюють над створенням органів спільного регулювання в аудіовізуальній, аудіальній сферах і сфері онлайн-медіа, вже напрацювали статuti і робочі документи і в березні⁷³ розпочали процес реєстрації.

7. СТАН ВИКОНАННЯ ЗАКОНУ ІНШИМИ ОРГАНАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.

Прикінцевими та перехідними положеннями Закону України "Про медіа" передбачено низку обов'язків для органів державної влади, які мають привести свої нормативно-правові акти у відповідність до цього Закону та розробити нові підзаконні акти та закони.

⁷⁰<https://tinyurl.com/2beeg3nn>

⁷¹<https://tinyurl.com/2836gh5h>

⁷²<https://tinyurl.com/23wld4o7>

⁷³<https://tinyurl.com/276u2pld>

7.1. Кабінет Міністрів України.

Відповідно до п. 34 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про медіа" на Кабінет Міністрів України покладено обов'язок у тримісячний строк з дня набрання чинності Законом, тобто до 30.06.2023 року, виконати наступні дії:

- 1) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із Законом;
- 2) внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення законодавчих актів у відповідність із цим Законом;
- 3) внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення Закону України "Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)" у відповідність із цим Законом;⁷⁴
- 4) внести на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо врегулювання статусу та засад діяльності суб'єкта у сфері парламентського мовлення;
- 5) передбачити у проекті Закону України про Державний бюджет України на 2023 рік видатки для розробки та введення в експлуатацію Реєстру суб'єктів у сфері медіа та електронного кабінету у сфері медіа, передбачених цим Законом;
- 6) передбачати у проектах законів України про Державний бюджет України на наступні роки фінансування Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення в обсязі не менше 0,022 відсотка доходів загального фонду Державного бюджету України за попередній рік;
- 7) розробити та прийняти зміни до постанов Кабінету Міністрів України щодо бронювання військовозобов'язаних в умовах правового режиму воєнного стану, за якими рішення стосовно бронювання військовозобов'язаних працівників лінійних аудіовізуальних медіа, що здійснюють ефірне наземне багатоканальне (цифрове) телевізійне мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, програмне наповнення яких складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач, або залучені до системи оповіщення, та їх афілійованих осіб, а також військовозобов'язаних професійних творчих працівників (художній та артистичний персонал) державних та комунальних закладів культури приймає Міністерство культури та інформаційної політики України;
- 8) розробити та прийняти зміни до постанов Кабінету Міністрів України про військово-транспортний обов'язок, якими передбачити умови звільнення від військово-транспортного обов'язку лінійних аудіовізуальних медіа, що здійснюють ефірне наземне багатоканальне (цифрове) телевізійне мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, програмне наповнення яких складається переважно з інформаційних та/або

⁷⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1780-20>

інформаційно-аналітичних передач, або залучені до системи оповіщення, та їх афілійованих осіб, які надають їм послуги для забезпечення такого мовлення;

- 9) розробити, затвердити та забезпечити функціонування механізму надання державними органами впродовж п'яти робочих днів на запит суб'єктів у сфері медіа інформації щодо громадянства (у тому числі у будь-який період після 1991 року) співака (співачки) з метою забезпечення виконання вимог частини другої статті 15 Закону України "Про культуру".

Разом з тим, пунктом 35 Перехідних та прикінцевих положень Закону України "Про медіа", Кабінет Міністрів України зобов'язано поінформувати у 2024 році Верховну Раду України про стан виконання цього Закону.

Для забезпечення виконання вищевказаних вимог Закону України "Про медіа" Кабінет Міністрів України розробив та довів до відома міністерств, та інших центральних органів виконавчої влади План організації підготовки проєктів актів, та виконання інших завдань, необхідних для забезпечення реалізації завдань Закону України "Про медіа". Пунктами 1.11 та 1.12 цього Плану, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади доручено згідно з компетенцією розробити та внести у разі потреби на розгляд Кабінету Міністрів України в установленому порядку проєкти законодавчих актів та актів Кабінету Міністрів України щодо приведення у відповідність із цим Законом.

На виконання норм Закону України "Про медіа", Урядом було прийнято постанови:

- 10 лютого 2023 року "Про внесення змін до Положення про Міністерство юстиції України" за № 128;⁷⁵
- 24 червня 2023 року "Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України з питань діяльності медіа та органів юстиції" за № 629;⁷⁶
- 24 червня 2023 року "Про внесення до деяких постанов Кабінету Міністрів України змін щодо питань функціонування системи надання безоплатної правової допомоги" за № 630;⁷⁷
- 30 червня 2023 року "Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 10 травня 2002 р. № 608 і від 21 жовтня 2015 р. № 835 та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України" за № 668.⁷⁸

Зазначені зміни переважно стосуються приведення у відповідність до Закону України "Про медіа" відповідної термінології.

⁷⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128-2023-%D0%BF#Text>

⁷⁶ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/629-2023-%D0%BF#Text>

⁷⁷ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2023-%D0%BF#Text>

⁷⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/668-2023-%D0%BF#Text>

Крім того, Урядом прийнято постанову від 25.08.2023 № 915 "Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2016 р. № 1038"⁷⁹, якою:

- термінологію цієї постанови приведено у відповідність до законів України "Про медіа" та "Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста";
- з переліку посад журналістів державних і комунальних засобів масової інформації, які прирівнюються до посад керівних працівників, спеціалістів секретаріату (апарату) відповідного органу державної влади або органу місцевого самоврядування, затвердженому постановою, виключити розділ "Державні інформаційні агентства, засновниками (співзасновниками) яких є центральні органи виконавчої влади";
- встановлено, що норми цієї постанови не поширюються на суб'єктів у сфері аудіовізуальних медіа-сервісів іномовлення, на Українське національне інформаційне агентство "Укрінформ" та на суб'єктів господарювання державної чи комунальної форми власності, що забезпечують випуск офіційних друкованих видань⁸⁰.

Питання бронювання військовозобов'язаних працівників лінійних аудіовізуальних медіа, що здійснюють ефірне наземне багатоканальне (цифрове) телевізійне мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, програмне наповнення яких складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач, або залучених до системи оповіщення, та їх афілійованих осіб, а також військовозобов'язаних професійних творчих працівників (художній та артистичний персонал) державних та комунальних закладів культури) вирішено постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2023 № 76_ "Деякі питання реалізації положень Закону України "Про мобілізаційну підготовку та мобілізацію"⁸¹. Нею також затверджено Порядок та критерії визначення підприємств, установ і організацій, які є критично важливими для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період (далі – Порядок та критерії).

У Порядку і критеріях враховано пропозиції МКІП, спрямовані на реалізацію підпункту 7 пункту 34 Прикінцевих та перехідних положень до Закону України "Про медіа". Зокрема, пунктом 3 Порядку та критеріїв визначено, що підставою для прийняття рішення про визначення підприємства критично важливим для функціонування економіки та забезпечення життєдіяльності населення в особливий період є відповідність двом або більше критеріям, зазначеним у пункті 2 цього Порядку, і лінійних аудіовізуальних медіа, які здійснюють ефірне наземне багатоканальне (цифрове) телевізійне мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, програмне наповнення якого складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач, або які залучені до системи оповіщення, та їх афілійованих осіб, а також державних та комунальних закладів культури.

⁷⁹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/915-2023-%D0%BF#Text>

⁸⁰ Визначений Законом України "Про медіа" на прийняття такої постанови - до 30.06.2023 року.

⁸¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/76-2023-%D0%BF#Text>

Разом з тим, результати моніторингу показали, що залишились без виконання наступні вимоги Закону України про медіа:

1. Не прийнято зміни до постанов Кабінету Міністрів України про військово-транспортний обов'язок.
2. Не внесено на розгляд Верховної Ради України пропозиції про приведення Закону України "Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)".⁸²
3. Не внесено на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо врегулювання статусу та засад діяльності суб'єкта у сфері парламентського мовлення.
4. Не виконано вимог щодо фінансування діяльності Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення в порядку та обсягах, визначених Законом.
5. Не затверджено та не забезпечено функціонування механізму надання на запит суб'єктів у сфері медіа інформації щодо громадянства співака (співачки).

7.2. Міністерство культури та інформаційної політики.

Міністерство культури та інформаційної політики (МКІП) наказом від 20.04.2023 № 191⁸³ створило робочу групу з питань імплементації Закону у частині приведення своїх нормативно-правових актів у відповідність із Законом.

Пунктом 29 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про медіа" визначено, що МКІП **впродовж одного місяця** з дня набрання чинності цим Законом: 1) забезпечує приймання від апарату Ради національної безпеки і оборони України Переліку осіб, які створюють загрозу національній безпеці, який складений і є чинним станом на дату набрання чинності цим Законом, на підставі відповідного спільного акта, який засвідчує передачу; 2) забезпечує оприлюднення на своєму офіційному веб-сайті прийнятого від апарату Ради національної безпеки і оборони України Переліку осіб, які створюють загрозу національній безпеці, у повному обсязі.

25 квітня 2023 року на підставі Акту приймання-передавання Переліку осіб, що становлять загрозу національній безпеці, відповідний Перелік був переданий Апаратом Ради національної безпеки і оборони України Міністерству культури та інформаційної політики України.

Після прийняття цього Переліку, його було розміщено на офіційному веб-сайті Міністерства культури та інформаційної політики України⁸⁴

Наказом МКІП від 10.03.2023 № 106, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 27.03.2023 за № 512/39568,⁸⁵ затверджено Критерії визначення підприємств, установ та організацій, які мають важливе значення для галузі національної економіки в сфері культури, а також Критерії визначення підприємств, установ та організацій, які мають важливе значення для галузі національної економіки в інформаційній сфері. Зазначені Критерії

⁸² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1780-20>

⁸³ https://mcip.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/191_nakaz.pdf

⁸⁴ <https://mkip.gov.ua/content/perelik-osib-yaki-stvoryuyut-zagrozunabezpeci>

⁸⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-23#Text>

мають важливе значення для бронювання працівників аудіовізуальних медіа.

Крім того, МКІП розробило⁸⁶ та листом від 27.09.2023 № 03/11/931-23 подало на розгляд Кабінету Міністрів України проект Закону України "Про внесення змін до Регламенту Верховної Ради України (щодо врегулювання статусу та засад діяльності суб'єкта у сфері парламентського мовлення)"⁸⁷. Цим законопроектом передбачено, що гласність засідань Верховної Ради України забезпечується шляхом їх трансляції суб'єктом парламентського мовлення, а також закріплено норми, що визначають статус та засади діяльності суб'єкта у сфері парламентського мовлення.

Станом на день підготовки цього Звіту, вказаний законопроект не був внесений Урядом до Верховної Ради України.

7.3. Міністерство юстиції України.

Відповідно до підпункту 1.13 пункту 1 Плану організації підготовки проєктів актів та виконання інших завдань, необхідних для забезпечення реалізації Закону України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX "Про медіа", на Міністерство юстиції України покладено обов'язок розробити та подати Кабінетові Міністрів України проект акта про приведення Закону України "Про запобігання загрозам національній безпеці, пов'язаним із надмірним впливом осіб, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархів)" у відповідність із Законом України "Про медіа".

Розроблений Міністерством юстиції України проект Закону⁸⁸ був внесений на розгляд Кабінету Міністрів України листом від 07 серпня 2023 року за № 103894/7.1.5/4-23.⁸⁹

Але Секретаріат Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2023 року листом № 32399/0/2-23 повернув Мінюсту цей проект Закону та матеріали до нього.

Разом з тим, згідно з пунктом 1 Плану заходів щодо запобігання зловживанню надмірним впливом особами, які мають значну економічну та політичну вагу в суспільному житті (олігархами), затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 листопада 2021 року № 1582 (із змінами, внесеними розпорядженням Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2023 року № 827), поставлено завдання щодо внесення змін до цього Закону з урахуванням висновку Венеційської комісії після припинення або скасування воєнного стану.

Міністерство юстиції також подало на розгляд Кабінету Міністрів України проект Закону України "Про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів" щодо усунення термінологічних неузгодженостей".

З метою реалізації положень Закону, Міністерством юстиції України також здійснювалася підготовка проекту Закону України "Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального кодексу України, Кримінального процесуального кодексу України та інших законодавчих актів України щодо усунення окремих розбіжностей положень

⁸⁶ Визначений Законом строк на розробку та виконання - до 30.06.2023 року.

⁸⁷ <https://tinyurl.com/2c92a3dn>

⁸⁸ <https://tinyurl.com/25bjrr5a>

⁸⁹ Визначений Законом строк на розробку та виконання - до 30.06.2023 року.

законодавчих актів" для подальшого направлення на розгляд Уряду⁹⁰.

Жоден із вказаних проєктів Законів не був внесений на розгляд Верховної Ради України.

7.4. Міністерство внутрішніх справ України.

МВС України розробило зміни до постанов Кабінету Міністрів України про військово-транспортний обов'язок. Ними передбачено умови звільнення від військово-транспортного обов'язку лінійних аудіовізуальних медіа, що здійснюють ефірне наземне багатоканальне (цифрове) телевізійне мовлення з використанням радіочастотного ресурсу, програмне наповнення яких складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач, або які залучені до системи оповіщення, та їх афілійованих осіб, які надають їм послуги для забезпечення такого мовлення⁸⁵.

Вказаний проєкт постанови станом на час підготовки цього звіту Урядом прийнятий не був.

7.5. Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України.

В порядку імплементації Закону України "Про медіа" зазначеним Міністерством затверджено наказ⁸⁵ від 25 вересня 2023 р. № 862 "Про затвердження Тарифу на оформлення передплати та доставку передплатникам друкованих медіа та внесення змін до наказу Міністерства інфраструктури України від 10 червня 2021 року № 323" який зареєстровано в Міністерстві юстиції України 19 жовтня 2023 р. за № 1832/40888⁹¹.

Даний Наказ встановлює граничний тариф який застосовується при надання послуг з оформлення та доставки передплатникам друкованих медіа.

7.6. Міністерство фінансів України.

Мінфін вважає, що видатки державного бюджету повністю розподілено між головними розпорядниками бюджетних коштів, і вишукати додаткові кошти для Національної ради України, немає можливості. Крім того, у період дії воєнного стану наявні фінансові ресурси держави у першочерговому порядку спрямовуються на виконання завдань щодо відсічі збройної агресії, забезпечення недоторканності державного кордону та захисту держави, безперебійного функціонування бюджетної сфери і життєво необхідних потреб жителів територіальних громад, реалізації заходів територіальної оборони та захисту безпеки населення. Мінфін також зазначив, що вважає за доцільне розглянути порушене питання у порядку, визначеному Бюджетним кодексом України, під час формування показників проєкту державного бюджету на відповідний рік після закінчення дії воєнного стану.

Національна рада в своєму листі від 06.09.2023 №17/2336 повідомила Мінфін, що нею було проведено консультації з Міністерством цифрової трансформації України, яке запропонувало допомогу у створенні Реєстру на єдиній платформі державних реєстрів з використанням існуючих

⁹⁰ Визначений Законом строк на розробку та виконання - до 30.06.2023 року.

⁹¹ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1832-23#Text>

інструментів. Було укладено тристоронній договір щодо надання послуг з розробки першого етапу програмного забезпечення Державної автоматизованої інформаційно-комунікаційної системи "Реєстр суб'єктів у сфері медіа" з використанням програмного забезпечення інформаційної системи "Програмна платформа для розгортання та супроводження державних електронних реєстрів". Наразі створення Реєстру суб'єктів у сфері медіа здійснюється за позабюджетні кошти.

Абзацом двадцять четвертим пункту 3 Прикінцевих положень Закону України від 03 листопада 2022 року № 2710-IX "Про Державний бюджет України на 2023 рік" з урахуванням змін, внесених Законом від 24 лютого 2023 року № 2953-IX, **дію частини одинадцятої статті 84 Закону України від 13 грудня 2022 року № 2849-IX "Про медіа" зупинено на 2023 рік**. Ця норма передбачає, що розмір посадових окладів державних службовців апарату дорівнює трьом розмірам посадового окладу, встановленого Кабінетом Міністрів України для державних службовців, які займають відповідні посади Секретаріату Кабінету Міністрів України.

Крім того, у проекті Закону України "Про Державний бюджет України на 2024 рік", схваленому на засіданні Кабінету Міністрів України 15.09.2023 та який в подальшому був прийнятий Верховною Радою України, передбачено видатки на Національну раду в обсязі 228 880,4 тис. гривень.

Крім того, за ч. 4 ст. 78 Закону України "Про медіа", посадовий оклад члена Національної ради встановлюється в розмірі 75 прожиткових мінімумів для працездатних осіб, станом на 1 січня календарного року. Посадовий оклад голови Національної ради встановлюється пропорційно до посадового окладу члена Національної ради з коефіцієнтом 1,3. Посадовий оклад першого заступника голови, заступника голови та відповідального секретаря Національної ради встановлюється пропорційно до посадового окладу члена Національної ради з коефіцієнтом 1,2.

Пунктом 3 Прикінцевих положень Закону України "Про Державний бюджет України на 2024 рік" дію цієї норми статті 78 та статтей 84, 89 Закону України "Про медіа" призупинено і на 2024 рік.

Тому на даний час оплата праці голови, заступників та членів Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення регулюється не Законом, а Постановою Кабінету Міністрів України №304 від 20.04.2016 року (з наступними змінами) "Про умови оплати праці посадових осіб, керівників та керівних працівників окремих державних органів, на яких не поширюється дія Закону України "Про державну службу".

Таким чином, оплата праці членів Національної ради - незалежного конституційного державного органу, наразі залежить від рішень Уряду, який фактично самостійно, за поданням Мінфіну може встановлювати посадові оклади для членів Нацради, незважаючи на вимоги Закону. Слід також зазначити, що на даний час, відповідно до вказаної Постанови КМУ, посадовий оклад члена Національної ради становить 21020,00 грн. При тому, що для багатьох працівників апарату Національної ради діючим законодавством передбачені посадові оклади в значно більшому розмірі.

Всі перелічені вище обмеження порушують статтю 30 Директиви Європейського парламенту і Ради 2010/13/ЄС від 10.03.2010 року, щодо належного фінансового забезпечення діяльності регулятора, та його фінансової незалежності.

7.7. Державне агентство з питань кіно.

Відповідно до п. 36 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про медіа" Державне агентство з питань кіно протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом повинно було забезпечити внесення усіх фільмів, яким видано державні посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів, до Державного реєстру фільмів. Крім того, агентство, упродовж трьох місяців, має затвердити Перелік офіційної або неофіційної символіки (емблем) збройних сил Російської Федерації, у тому числі її сухопутних військ, повітряно-космічних сил, військово-морського флоту, ракетних сил стратегічного призначення, повітряно-десантних військ, сил спеціальних операцій, інших збройних формувань та/або органів держави-терориста (держави-агресора), поширення якої заборонено законодавством⁹². А впродовж шести місяців з дня набрання чинності цим Законом Агентство мало здійснити перевірку фільмів, на які видано прокатні посвідчення, на предмет наявності в них пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України. Такої перевірки Держкіно не проводило.

10 жовтня 2023 року, в рамках заходів по імплементації Закону України "Про медіа", Уряд прийняв Постанову "Деякі питання функціонування Державного реєстру фільмів"⁹³ (визначений Законом строк на розробку та виконання - до 30.06.2023 року), якою затверджено Положення про Державний реєстр фільмів⁹⁴ визнано постанову Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 р. № 1315 "Про затвердження Положення про державне посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів"⁹⁵ (із змінами), такою, що втратила чинність.

Окрім цього, Державним агентством України з питань кіно розроблено проект розпорядження Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до розпорядження Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1052-р",⁹⁶ метою якого є приведення нормативно-правових актів України у відповідність до Закону України "Про кінематографію", зокрема щодо розміру платної адміністративної послуги, що надається Державним агентством України з питань кіно за внесення фільму до Державного реєстру фільмів.

Разом з тим, відповідно до Плану підготовки проєктів актів та виконання інших завдань, необхідних для забезпечення реалізації Закону, Державне агентство України з питань кіно: видало наказ від 27 квітня 2023 року № 56 "Про затвердження Переліку офіційної та неофіційної символіки (емблем) збройних сил Російської Федерації"⁹⁷ поширення якої заборонено відповідно до Закону України "Про заборону пропаганди російської

⁹² <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2265-20>

⁹³ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1069-2023-%D0%BF#Text>

⁹⁴ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1069-2023-%D0%BF#n14>

⁹⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1315-98-%D0%BF>

⁹⁶ <https://usfa.gov.ua/upload/media/2023/07/20/64b9030f5dfac-proyekt-akta.pdf>

⁹⁷ <https://tinyurl.com/27lkntaq>

нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави – терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну".

Для забезпечення внесення усіх фільмів, яким на день набрання чинності Законом "Про медіа" видано державні посвідчення на право розповсюдження і демонстрування фільмів до Державного реєстру фільмів, Агентством розпочата технічна підготовка реєстру. За твердженням Агентства, у зв'язку з відсутністю фінансування в 2023 році, немає можливості її завершити. Відповідний проєкт внесений в Національну програму інформатизації на 2024-2026 року та очікується його фінансування в 2024 році. **Строк виконання вимоги Закону про внесення фільмів до Реєстру спливає 31 березня 2024 року.**

Отже, станом на 31.03.2024 року, фільми, яким на день набрання чинності Законом України "Про медіа" видано посвідчення на право розповсюдження і демонстрування, **не внесені** до Державного реєстру фільмів.

7.8. Державна міграційна служба України.

На виконання п. 34 Прикінцевих та перехідних положень Закону України "Про медіа", Державною міграційною службою України розроблено проєкт постанови Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку надання державними органами на запит суб'єкта у сфері медіа інформації щодо громадянства (у тому числі у будь-який період після 1991 року) співака (співачки)".⁹⁸

Разом з тим, станом на березень 2024 року, вказаний проєкт постанови перебуває в процесі доопрацювання, для врахування зауважень та пропозицій зацікавлених органів та висновку правової експертизи Міністерства юстиції України⁹⁹.

7.9. Антимонопольний комітет України.

Відповідно до абзацу другого частини другої та частини п'ятої статті 7 Закону України "Про медіа", межі ринків у сфері медіа визначає Антимонопольний комітет України, у тому числі за поданням Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення (далі – Національна рада). Методика визначення меж ринків у сфері медіа затверджується Антимонопольним комітетом України за погодженням із Національною радою.

З метою реалізації зазначених норм Закону в Комітеті створено робочу групу з розробки проєктів методик визначення меж ринків у сфері медіа і розповсюдження (поширення) та споживання рекламної інформації (наказ Голови Комітету від 04.04.2023 № 19-ОД), та розроблені відповідні проєкти.

¹⁰⁰У зв'язку з необхідністю їх погодження, вони надсилались до Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Отримані від Національної ради (пропозиції та зауваження опрацьовуються.

⁹⁸ <https://webportal.nrada.gov.ua/wp-content/uploads/2023/11/R-2023-01209.pdf>

⁹⁹ Визначений Законом строк на розробку та виконання - до 30.06.2023 року.

¹⁰⁰ <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/648/08a/c5b/64808ac5b71d7087954869.pdf>

Крім того, Комітетом також чекає роз'яснень від Державної регуляторної служби України щодо наявності у проєктах Методик положень регуляторного характеру та потреби реалізації процедур, передбачених Законом України "Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності".

На час написання цього Звіту, АМКУ не виконав вимог ст. 7 Закону України "Про медіа". Вказані вище методики не затверджені.

7.10. Інші державні органи.

Фонд державного майна України, Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей, Державна аудиторська служба, Державна служба України з питань праці, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах електронних комунікацій, радіочастотного спектра та надання послуг поштового зв'язку одержаними від корупційних та інших злочинів, Державна служба України з питань праці, Державна архівна служба України, привели у відповідність до Закону України "Про медіа" термінологію в своїх нормативних актах, шляхом заміни слів "засоби масової інформації" у всіх відмінках словом "медіа" і тп.

В інших Міністерств, та центральних органів державної виконавчої влади відсутня необхідність приводити свої нормативні акти у відповідність до вимог Закону України "Про медіа".

